

DEN SIKREDE

Seieren

Til ettertanke i påsketiden

Kjell Arne Morland

DEN SIKREDE SEIEREN

Av Kjell Arne Morland

I. utgave - 2015

Grafisk utforming: Ragnhild Morland

Satt med Gill Sans 13/14 pt

Copyright på bildene s49 og 51:

1978 Barrie M. Schwartz Collection, STERA, Inc.

Brukt med tillatelse

<http://kamorland.morland.no>

© 2015

DEN SIKREDE

Seieren

Til ettertanke i påsketiden

INNHold

- A: INNLEDNING: MELHUS KIRKE FORKYNNER HÅPET** s 6
- Kirkegård og kirkehus forkynner
 - Altertavla forkynner
 - Tekstboka forkynner
 - Salmeboka forkynner
 - Kirkegården utfordrer
 - Peter jubler av glede
 - Paulus setter saken på spissen
 - Kan vi finne troverdige "bevis" i dag?
- B: TANKEVEKKENDE NÆR DØDEN-OPPLEVELSER** s 21
- Boka og filmen: Himmelen er på ordtli
 - Nær døden- og Ut av kroppen-opplevelser*
 - Fortellingen om Colton Burpo
 - En kritisk vurdering.
- C: TANKEVEKKENDE PARANORMALE ERFARINGER** s 27
- Opplevde mirakel da hun minst ventet det
 - En mer positiv vurdering
 - Paranormale erfaringer*

- D: OVERBEVISENDE BIBELFORTELLINGER?** s 33
- En fortelling i fem versjoner
 - Ulikheter mellom de fem tekstene*
 - Avskriftenes historie
 - To tyngdepunkt
 - Samtidens religioner mangler begge tyngdepunktene
 - Samtidens jødedom har det ene tyngdepunktet
 - Kristne skrifter viser en forbausende enighet
 - Kristen praksis har forbausende særtrekk
 - To hovedfakta forklarer alt
 - Petersevangeliet som talende eksempel*
- E: OVERBEVISENDE TORINOKLEDE?** s 49
- Den store oppdagelsen
 - Et avtrykk av en korsfestet mann
 - Likkledets historie
 - Naturvitenskapelige undersøkelser
 - Bøker og artikkel om Torinokledet*
 - C14 dateringen av likkledet
 - Sudariet i Oviedo*
 - Torinokledets utfordring
- F: EN TRO SOM FORANDRER LIVET!** s 60
- Disiplenes liv ble forvandlet
 - Vi har verdens viktigste budskap
 - Vi har verdens beste håp
 - Vi har verdens viktigste oppgaver
 - Vi har verdens beste hjelp
 - Livet vårt kan også forvandles
- TILLEGG; TIL VIDERE LESING** s 74
- Fem hefter til kirkeåret
 - Utvalgte bidrag til de fire "bevisene"

A: INNLEDNING MELHUS KIRKE FORKYNNER HÅPET

Påskedagen er den viktigste dagen i den kristne kirkes historie, fordi evangeliene forteller at Jesus stod opp fra graven den dagen. Dermed gav han oss et håp om evig liv etter døden. Hvis det er sant, er det ingen hendelse i verdenshistorien som kan måle seg mot denne. Derfor har denne troen alltid vært et fundament for kristen tro. For tiden er jeg prest i Melhus, og jeg vil derfor starte dette heftet med at vi foretar oss et tenkt besøk til Melhus kirke, for å se etter de spor som denne troen har satt der.

KIRKEGÅRD OG KIRKEHUS FORKYNNER

Vi parkerer bilen nordøst for kirken, og går mot den gjennom en flott steinportal. Over portalen står en skulptur av en engel med ei stor palmegrein i hånda. Vi blir altså straks minnet om det håpet som vi kristne har. I følge Åp 7,9 skal vi engang få stå opp og bli med i den store, hvite skaren som har palmegreiner i hendene og som synger lovsanger til den oppstandne Kristus i hans evige rike.

Det neste vi legger merke til mens vi rusler grusvegen opp mot kirken, er at alle gravsteinene her oppe står samme vei. Alle har innskriften på østsiden av steinen, for på denne kirkegården er de døde gravlagt med føttene mot øst, altså mot soloppgangen. Det har sin grunn i at vi tenker oss at når Jesus kommer igjen en dag, vil det være som om den siste og største soloppgangen kommer til verden. De døde er derfor gravlagt slik at de er klare for den dagen. Når de har føttene mot øst, kan reise seg opp fra graven slik at ansiktene er vendt mot Jesu evige soloppgang. Denne gravleggingsskikken trosser egentlig det som skjer med de dødes fysiske kroppar. Det er som om gravene insisterer på at vi skal tro at selv om kroppens celler med årene blir en del av jordsmonnet omkring, vil Gud på en eller annen måte ta vare på identiteten deres, slik at de kan stå opp igjen med nye og forvandlede kroppar.

Når vi ser fra gravene mot kirkehuset, er det grunn til å undre seg over at ikke hovedinngangen er plassert på den siden av kirken som vi kommer til først. Kirken ligger på en liten morenerygg som skyter framover mot vest, det er derfor vi kommer mot den fra flaten i øst. Men i øst finner vi ingen hovedinngang. Vi må gå langs hele søndre kirkevegg, før vi kan snu oss 180 grader og gå inn gjennom hovedinngangen fra vest mot øst. Det er som om kirkehuset insisterer: Når du skal gå inn i meg, skal du gå med ansiktet vendt mot soloppgangen i øst, for håpet om Jesu gjenkomst er så sterkt hos meg!

ALCERTAVLA FORKYNNER

Det er tid for å gå inn i selve kirkerommet, og da ser vi mot ei fargerik og fin altertavle i den andre enden. Vi vandrer sakte mot den, og setter oss på fremste rad for å beundre den. Den er delt i tre "etasjer": Nederst ser vi et stort maleri av Jesu siste måltid sammen med disiplene, i midten ser vi et litt mindre maleri av Jesu oppstandelse, og øverst ser vi en treskulptur av erkeengelen Mikael som er i ferd med å drepe en slange. Det er altså maleriet av Jesu oppstandelse som befinner seg i sentrum. Når vi tenker etter, kan vi se klare linjer fra denne hendelsen til det som befinner seg under, ved siden av og over maleriet:

- På selve maleriet ser vi en ung og kraftfull Jesus som har kommet seg ut av likkleddet sitt. Han løfter venstre arm som et seierstegn. Dermed forkynner altertavla at Jesu oppstandelse var en avgjørende og viktig seier.
- Under maleriet av oppstandelsen finner vi det store maleriet av *Jesu siste nattverd*, med følgende undertekst: "Dette gjører til min ihukommelse". Dermed forkynner altertavla at det først og fremst er i nattverdfeiringen vi i dag kan få et virkelig møte med den oppstandne Jesus.
- Fire treskulpturer omkranser de to maleriene. Det står én på hver side av nattverdbildet, og én på hver side av oppstandelsesbildet. Da altertavla ble laget for over 350 år siden, var det vanlig å avbilde bibelske personer og helgener

med såkalte "attributter", det vil si kjennetegn som var typiske for dem. Dermed var de lette å gjenkjenne. Men de to som står på høyre side i denne albertavlen, har mistet sine kjennetegn. Derfor kan vi ikke være helt sikre på hvem de er. De to som står på venstre side, derimot, holder fremdeles kjennetegnene i hendene sine. Derfor kan vi være temmelig sikre på at vi der finner apostelen Peter nederst med nøkkelen, og apostelen Jakob over ham med vandringsstav og veske. Da er det stor sannsynlighet for at personen nederst til høyre er Paulus, som kanskje har holdt et sverd, og at over ham står apostelen Johannes, for han ser ung ut og har ikke skjegg. Disse fire er i særlig grad vitner om oppstandelsesunderet:

Peter, Jakob og Johannes ble en gang utvalgt til å bli med Jesus opp på et høyt fjell, og der fikk de se Jesus bli forvandlet slik at han skinte som solen i klær som var hvite som lyset. De fikk altså se et forvarsel om oppstandelsen (Matt 17,2). Dessuten fikk de alle se ham levende etter selve oppstandelsen, Peter først og så Jakob sammen med de andre disiplene (1 Kor 15,5). Paulus fikk et spesielt møte med den oppstandne i et eget syn (Apg 9,3), og Johannes fikk også som gammel mann se den oppstandne i et overveldende syn (Åp 1,9-20).

Mens Peter fikk ansvaret for menigheten i Jerusalem, dro de andre langt av sted for å forkynne budskapet: Paulus dro på fire misjonsreiser som endte opp i Roma, Johannes dro til Lilleasia, mens Jakob ifølge sagnet dro helt til Spania. Paulus, Peter og Johannes ble også forfattere av nesten alle de brevene som finnes i Det nye testamente, med unntak av tre. De spredte altså budskapet både med å reise vidt omkring og ved å skrive brev

som vi fremdeles kan lese.

- Aller ytterst både til venstre og høyre for oppstandelsesmaleriet finner vi *engler* som holder hver sin lur. Den venstre er litt ettertenksom, den høyre spiller av glede. Dermed forkynner altertavla at Jesu oppstandelse gir oss håp om en gang å få leve sammen med engler som både tilber og lovsynger Gud i det evige Guds rike.
- Øverst finner vi skulpturen av *Mikael*, han som trækker på slangen, og som holder et hevet sverd i høyre hånd og ei lilje i venstre hånd. Liksom Mikael kjemper mot djevelen og ondskapen, gjør vi det også. Dermed forkynner altertavla at den oppstandne Jesus kan gi både Mikael og oss kraft til å kjempe mot ondskapen, med håp om å få del i påskens seier til sist.

Denne altertavla ser alle kirkegjengere mot under hele gudstjenesten. Dermed kan de hele tiden bli minnet på hvor sentral troen på oppstandelsen er for oss kristne.

TEKSTBOKA FORKYNNER

Foran altertavla står det en lesepult på høyre side. Det er fra den at bibeltekstene leses i hver eneste gudstjeneste. Den store tekstboka ligger i klokkerbenken til høyre for lesepulten. Vi reiser oss og henter både tekstboka og salmeboka før vi setter oss på første rad igjen. Vi slår opp i tekstboka først, og blar ettertenksomt gjennom de tekstene som leses i påsketiden søndag etter søndag når det er gudstjenester her. Det er tekster som er fulle av glede over hva Jesu oppstandelse kan bety for oss i hverdagen vår. De er satt opp i tre tekstrekker, slik at det går tre år mellom hver gang de samme tekstene gjentas, men tematikken for hver søndag er den samme hvert år.

- På *påskedagen* er det selve det faktum at Jesus stod opp som er i fokus. Jesus viser seg som Herre over dødens makt, og det er et faktum som gir håp også til oss.
- *Andre påskedag* får vi høre om hvordan menneskers liv kunne *forvandles* når de møtte den levende Jesus, Vi får høre om Emmausvandlerne (1. rekke), disiplene (2. rekke) og Maria (3. rekke).
- *Andre søndag i påsketiden* fortsetter dette temaet med at vi får høre om hva som skjedde da Jesus møtte fornekkeren Peter (1. og 2. rekke) og tvileren Tomas (3. rekke).

- *Tredje søndag i påsketiden* kalles *hyrdesøndagen* fra gammelt av. Da blir vi minnet om at den levende Jesus vil være som en god gjeter i livet vårt. Han vil gi oss det vi trenger og føre oss fram gjennom livet på en trygg måte.
- *Fjerde søndag* setter fokus på hvordan Jesus kan hjelpe oss til å *takle viktige utfordringer* i livet. Han kan vende sorg til glede (1. rekke), han kan hjelpe oss å elske hverandre (2. rekke) og han vil være veien, sannheten og livet for oss (3.rekke).
- *Femte søndag* setter fokus på hva han betyr for *menigheten* som fellesskap: Han er vintreet som binder oss sammen (1. rekke), han gir kirken vekstkraft slik at den kan vokse som et sennepsfrø og heve som en surdeig (2. rekke), og han vil bevare oss i verden og hjelpe oss til enhet (3. rekke).
- *Sjette søndag* setter fokus på noe av det aller fineste: Siden Jesus lever, vil han høre på de *bønnene* vi ber, enten det gjelder egne behov (1. og 2. rekke) eller de temaer som er framme i Herrens bønn (3. rekke).
- Påsketiden avsluttes med *Kristi himmelfartsdag*. Jesus tar avskjed med disiplene og inntar den plassen som han har hatt siden oppstandelsen. Han er nå ved Guds høyre hånd og har dermed del i Guds evne til å være allestedsnærværende. Nå er det ikke mer enn ti dager til pinse, da vi feirer at den oppstandne Kristus kommer oss helt nær ved Den Hellige Ånd.

Som om ikke dette var nok, er det også mulig på andre til sjette søndag å erstatte lesningene fra Det gamle testamente med tekster fra Apostelgjerningene. Dersom det ikke skjer i kirka, kan vi lese disse tekstene hjemme for å få et inntrykk av hva Jesu oppstandelse betydde for den første kirkens liv, se neste side. Hvis det som fortelles her er sannferdig, er det forståelig at de første kristne trodde fullt og fast på Jesu oppstandelse, for de fikk til stadighet bekreftelser på at han var hos dem med sin kraft.

SALMEBOKA FORKYNNER

Vi legger tekstboka til side, og åpner i stedet den nye salmeboka. Der slår vi opp på de 30 salmene som hører til i påsketiden, de som synges med fest og glede i gudstjenestene disse ukene i året. I disse salmene kan vi lese mye interessant:

- Gleden over oppstandelsen har vært sunget med slitesterke salmer *helt fra oldkirken av*: Vi finner en salme fra 500-tallet, en gjendiktning fra 1000-tallet, en fra 1100-tallet, to fra Luthers tid, fem fra 1600 -1700 tallet, fem fra 1800-tallet og resten fra 1900-tallet, hele ti av dem etter 1970. Vi synger påskegledden ut sammen med kristengenerasjonene før oss!
- Gleden over oppstandelsen har vært sunget *i mange land* på mange kontinenter. I den nåværende salmeboka har vi flest fra Skandinavia: Ti fra Norge, fem fra Sverige, fire fra Danmark og en fra Finland. Men vi har også salmer fra Tyskland (2), Sveits, Italia, Nederland, England, Skottland og til og med fra Tanzania.

OPPSTANDELSENS BETYDNING I DEN FØRSTE KIRKE I FØLGE Apg 1-16:

- Jesus gav disiplene klare bevis for at han levde (Apg 1).
- Peter fikk kraft til å forkynne slik at det førte til massedåp av 3000 mennesker på pinsedagen (Apg 2).
- Den første menigheten var preget av under og tegn, fellesskap og hjertelig glede (Apg 2).
- Apostlene fikk kraft til å forkynne om Jesu oppstandelse slik at de erfarte stor nåde fra Gud (Apg 4).
- Apostlene fikk mot til å tale jødiske ledere midt i mot og til å forkynne til tross for at de ble pisket (Apg 5).
- Filip ble ledet av Ånden til å forkynne for en etiopisk hoffmann slik at han ble døpt (Apg 8).
- Peter fikk kraft til å vekke opp en død kvinne (Apg 9).
- Paulus fikk møte den oppstandne Jesus i et syn (Apg 9).
- Hedningen Kornelius og hans hus fikk også del i Åndens gave på overnaturlig måte (Apg 11).
- Peter opplevde englehjelp slik at han kunne befris fra et fengselsopphold (Apg 12)
- Paulus og Silas ble også ved et under befridd ut av et fengsel (Apg 16).

Vi synger påskegleden ut sammen med den verdensvide kirken!

- Gleden over oppstandelsen har mange sider. Det er særlig *fem virkninger* av den som er framme i minst ti salmer hver: Jesus har overvunnet djevelen og mørkets krefter (11 salmer), han har overvunnet døden (11), det er blitt godtgjort at forsoningen på korset er gyldig for oss (11), Jesus er hos oss i det livet vi lever nå (15) og vi eier et sikkert håp om evig liv (15).

- Gleden over oppstandelsen kommer også tydelig til uttrykk i *melodiene* som er trykket med klare notelinjer i den nye salmeboka. Jeg kan de fleste av dem svært godt. Når jeg blar gjennom påskesalmene og nynner dem inne i hodet mitt, ser jeg at med få unntak er det glade melodier, noen er lyse og lette, andre er majestetiske og sterke.

KIRKEGÅRDEN UTFORDRER

Jeg blir nå fristet til å la tankene vandre til det som vi gjør helt konkret hver eneste påskedag på gudstjenesten i Melhus. Vi avslutter gudstjenesten med å gå ut i en lang rekke mens organisten spiller og vi synger: *Deg være ære, Herre over dødens makt. Evig skal døden være Kristus underlagt.* Om og om igjen synges de tre versene i salmen inntil alle står ute på kirkegården. Før kunne vi få kjøpt rimelige påskeliljer, slik at alle familier kunne få utdelt hver sin lilje mens de sang, og kunne ta den med hjem som et håpstegn.

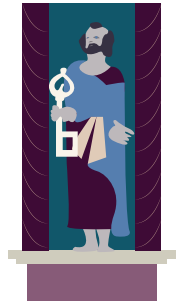
Men det slår meg at en slik sang egentlig strider mot de fakta som omgir oss. Det er ingen som har sett med egne øyne at de som ligger begravd der, har fått del i et liv etter døden. Det eneste som er sikkert for oss, og som en gravemaskin kan

bekreftede, er at når det får gått 40-50 år, har kroppen blitt brutt ned, slik at den blir forenet med jordsmonnet. Ingen av oss har utvetydige bevis på at noe annet har skjedd med de som ligger der. Aldri har vi møtt noen som har blitt vekket til live etter å ha blitt lagt i en grav. Og de påskeliljene som blomstret så gule i hendene våre, visnet hen etter noen få dager, slik at de måtte kastes.

Vi ser framover mot altertavla igjen. Nederst står Peter og Paulus på hver sin side. Har de skrevet noe som kan hjelpe oss til å tro dette utrolige?

PETER JUBLER AV GLEDE

Peter starter det første brevet sitt med et jublende avsnitt, som leses i gudstjenesten på andre søndag i påsketiden, det som er avslutningsdagen i påskefestuka. Han skriver til kristne som opplever mye vondt i hverdagen, men likevel starter han slik:

”Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde, til en arv som aldri forgår, aldri skitnes til og aldri visner. Den er gjemt i himmelen for dere, dere som i Guds kraft blir bevart ved tro så dere når fram til frelsen. Den ligger alt ferdig til å bli åpenbart ved tidens ende. Derfor kan dere juble av glede, selv om dere nå en kort tid, om så må være, har det tungt i mange slags prøvelser” (1 Pet 1,3-6).

Den første setningen i dette avsnittet er så viktig i kirken, at den leses ved hver eneste barnedåp. Den kan også leses ute ved graven ved en gravferd. Men er det virkelig grunn til å juble ut en slik glede?

PAULUS SETTER SAKEN PÅ SPISEN

I tekstboka er det slik at en bestemt tekst av Paulus er så viktig at den har blitt delt i to, slik at den leses både på påskedagen og søndagen etter. Det er første del av det vi kaller oppstandelseskapitlet i 1 Kor 15. Der stiller Paulus denne saken helt på spissen. Han skriver i versene 14, 17 og 19:

"Men er ikke Kristus stått opp, da er vårt budskap tomt, og deres tro er også tom...

Men hvis Kristus ikke er stått opp, da er deres tro uten mening, og dere er fremdeles i deres synder...

Hvis vårt håp til Kristus gjelder bare for dette livet, er vi de ynkeligste av alle mennesker.

Dermed er Jesu oppstandelse det store enten eller for oss kristne: Enten er det bare fromme ønskedrømmer, og da er det kristne budskapet tomt og uten mening. Da er kristne de ynkeligste av alle mennesker, fordi de klynger seg til eventyr og hvite løgner. Eller så er det sant, og da er kristne de heldigste av alle mennesker, slik Paulus fortsetter med å understreke i versene 20-22:

Men nå er jo Kristus stått opp fra de døde, som førstegrøden av dem som er sovnet inn. Fordi døden kom ved et menneske, er også de dødes oppstandelse kommet ved et menneske. For slik alle dør på grunn av Adam, skal alle få liv ved Kristus.”

Paulus hadde gode grunner til å være sikker i sin sak, og han holder dem fram på en triumferende måte i versene 4-8: Jesus *”sto opp den tredje dagen etter skriftene, og han viste seg for Kefas og deretter for de tolv. Deretter viste han seg for mer enn fem hundre søsken på én gang. Av dem lever de fleste ennå, men noen er sovnet inn. Deretter viste han seg for Jakob, deretter for alle apostlene. Aller sist viste han seg for meg.”*

Her er vi ved sakens kjerne: Paulus var sikker i håpet om evig liv, fordi både han og mange han kjente hadde fått klare bevis på at Jesus levde, og de erfarte hans kraft i hverdagen. Kan vi bli like trygge i en slik tro?

KAN VI FINNE TROVERDIGE ”BEVIS” I DAG?

Vi må se etter andre typer ”bevis” enn de som disiplene fikk. Da de ved flere anledninger traff Jesus levende, kunne han i følge Apg 1,3 gi dem klare bevis på at han levde. Det ordet som brukes her er ordet *”tekmærian”*, et ord som i datidens jus ble brukt om bevis som var *ugjendrivelige*. Vi kan vel ikke håpe på å finne så sterke bevis, men kan vi finne så sterke grunner for å tro på Jesu oppstandelse, at vi kan tro med hele vår fornuft i behold? Har vi faktisk fått del i en *framtidig seier* som allerede nå er en *sikret seier*? Dette heftet vil presentere fire typer slike ”bevis” i tur og orden.

Vi skal starte med å se etter om det skjer uforklarlige ting i vår tid som kan åpne oss for muligheten av guddommelige inngrep. Vi skal si litt om både *Nær døden-opplevelser* og *paranormale erfaringer*. Men siden det alltid vil være ulike meninger om hva som egentlig skjer i slike hendelser, kan de ikke tjene som mer enn tankevekkere for oss. De kan gjøre oss åpne for at det kan skje mer mellom himmel og jord enn vi kan forklare fullt ut.

Deretter skal vi la historievitenskapen teste ut troverdigheten av de *fortellingene* som vi finner i Det nye testamente, før vi til sist skal la naturvitenskapen undersøke en *fysisk gjenstand* fra gammel tid. Nå er vi på tryggere grunn når det gjelder "beviskraft".

Dersom alle disse fire "undersøkelsene" peker i samme retning, kan vi bli trygge på troverdigheten av Jesu oppstandelse. Dermed kan vi nyte en altertavle som den i Melhus kirke, og vite at den ikke bare peker mot en fin fortelling, men også mot en sann virkelighet.

B: TANKEVEKKENDE NÆR DØDEN- OPPLEVELSER

Den første typen "bevis" som kan utfordre oss, er alle de personene fra hele verden som hevder at de har hatt opplevelser som sprenger rammen for det som skjer til vanlig. Det har gitt dem en indre visshet om at de har fått kontakt med Guds virkelighet. Det finnes mange typer av slike opplevelser, og i de neste kapitlene vi jeg si litt om to av dem: Først det vi kaller *Nær døden-opplevelser* og i neste kapittel det som oppleves som *guddommelige inngrep i det vanlige livet*.

BOKA OG FILMEN: HIMMELEN ER PÅ OR'NTLI

Det finnes utrolig mange vitnesbyrd fra folk som har vært i dødens grenseland og kan fortelle at de har sett operasjonssalen liksom ovenfra, før de svedde gjennom en tunell mot et sterkt lys og ble omgitt av kjærlighet, se tekstboksen på side 23. Her skal jeg nøye meg med å ta fram den fortellingen som er mest kjent for tida, nemlig det som den 4 år gamle Colton Burpo opplevde 5. mars 2003.

Boka "Himmelen er på or'nti" er trykket i 30 000 eksemplarer i Norge, den er oversatt til 40 språk og har solgt i over 8 millioner eksemplarer bare i USA. Filmen kom i 2014 og ble vist på 80 kinoer i Norge høsten 2014. Den ble sett av over 43 000 personer.

Siste utgave av boka inkluderer nå bonusmateriale fra denne innspillingen. Egne nettsider finnes på www.heavenisforreal.net. Der finnes mer stoff, og link til *Youtube* med mange små videoer av intervjuer med denne familien og andre med tilsvarende opplevelser.

FORTELLINGEN OM COLTON BURPO

Filmversjonen av fortellingen er redigert på noen avgjørende punkt, slik at det blir en mye sterkere nerve i det som skjer. Dessuten er de fleste himmelsynene ikke med i filmen. Dermed er det boka jeg vil forholde meg til her, for den ligger tettere opp til det som hevdes å ha skjedd.

I de første ti kapitlene i boka, får vi høre en dramatisk og rørende historie om hvordan den fire år gamle Colton ble uforklarlig syk, hvordan det første sykehuset ikke var i stand til å finne ut hva som var i veien med ham, og hvordan det andre sykehuset oppdaget det i siste liten, slik at de kunne hasteoperere ham og berge livet hans. Det er far som forteller historien, og han legger ikke skjul på den smerten og fortvilelsen som han opplevde. Denne fortellingen kan ikke annet enn å gjøre dypt inntrykk på oss som leser den.

Under den første operasjonen var Colton over dødens terskel i noen få minutter, før de fikk berget ham tilbake til livet. Det han selv opplevde i disse minuttene, begynte først å komme fram i små porsjoner etter fire måneder. Det begynte med at han fortalte at englene hadde sunget to av yndlingssangene hans, fordi Jesus ba dem om å gjøre det. Dette opplevde han etter at han hadde sett operasjonssalen liksom ovenfra, og sett at

NÆR DØDEN OG UT AV KROPPEN-OPPLEVELSER

I vår tid har vi fått operasjonssaler der det er mulig gjenopplive mennesker etter kort tid med hjertestans. En nederlandsk undersøkelse viser at hele 18% av dem hadde hatt en opplevelse som gjorde så sterkt inntrykk at de kunne gjenfortelle den stort sett ordrett i et nytt intervju åtte år senere. I en *Ut av kroppen-opplevelse* føler man at man svever rundt i rommet og ser hva som skjer rundt sin egen kropp, for eksempel i en operasjonssal med leger og andre personer til stede. I en *Nær døden-opplevelse* føler man at man svever gjennom en tunell mot et sterkt lys. Ofte møter man avdøde slektninger eller venner, eller religiøse personligheter som Jesus eller Buddha. Etter hvert merker personen at man blir dratt tilbake mot kroppen, ofte motvillig. Senere våkner han eller hun opp.

De fleste medisinere mener at dette skyldes en endring i blodstrømmen til hjernen, slik at man får hallusinasjoner når hjernen mangler oksygen. Men det finnes dem som er åpne for at det ikke bare skjer noe i hjernen, men at det også kan ligge faktiske erfaringer av en annen virkelighet bak. For tiden blir det gjort en tverrvitenskapelig undersøkelse i "International Association for Near-Death Studies" (IANDS). De samler historier fra hele verden, og 300 av dem fra 2002 til 2014 kan leses på www.iands.org.

En av de mest kjente av de andre fortellingene er utgitt i egen bok som er oversatt til mange språk: Det er Don Pipers bok "*90 minutter i himmelen*" som kom på Hermon forlag i 2005, og i tredje opplag i 2013. Boka har egen internettside på www.90minutesinheaven.com. Den inneholder en rørende og sterk fortelling om en pastor som ble drept i ei trafikkulykke, men som ble bedt tilbake til livet, og som opplevde en smertefull rekonvalesenttid der han fikk bli til hjelp for mange mennesker. Denne hoveddelen av fortellingen er både gripende og lesverdig. Han er selv skeptisk til de fleste *Nær døden-opplevelser* (se siste kapittelet), men er for sin del ikke i tvil om at han også opplevde det som han beskriver på 15 sider i bokas første del: Han var død i 90 minutter, ble mottatt av avdøde slektninger og venner i himmelen, vandret sammen med den inn mot den store byporten, før han brått ble revet bort og vendte tilbake til jorden. Selv er han overbevist om at dette var virkelig, men noe avgjørende bevis kan han ikke gi.

pappa og mamma var i hvert sitt rom der de ba og telefonerte (prologen). Siden kom det fram mer og mer i ulike små samtaler de neste månedene, for eksempel: Jesus hadde hvit kappe med rødlilla skulderbånd og gullkrone med diamant i (kap 12). Han hadde røde merker midt i håndflaten og på toppen av begge føttene (kap 12). Alle englene hadde lys over hodet (kap 13). Han møtte oldefar Pop som døde lenge før han ble født (kap 16). Han møtte en lillesøster som døde i mors liv før han ble født, noe han angivelig ikke visste om at hadde skjedd (kap 17). Han så Guds trone med Jesus til høyre og Gabriel til venstre, men det forblir uklart hvor Den hellige Ånd befant seg (kap 18). Han fikk se hvordan den siste kampen mot djevelen skulle kjempes, og det skjedde med sverd og pil og bue (kap 26). Opp gjennom årene viste foreldrene ham ulike portretter av hvordan folk tror Jesus så ut, men han ristet på hodet av dem alle. Etter tre år får han se et portrett av Jesus som barnet Akiane hadde laget, for hun hadde også hatt "syner" fra himmelen fra fire års alderen av. Da Colton fikk se det, ble han taus som i trance, og sa til sist: "Dette her er riktig, pappa" (kap 27).

EN KRITISK VURDERING

Jeg kan forstå at denne boka og filmen gjør inntrykk på folk, for den virker både oppriktig og troverdig. Jeg finner liten grunn til å betvile at denne hendelsen har funnet sted og at Colton har hatt både en *Nær døden* og en *Ut av kroppen*-opplevelse. Når det gjelder innholdet, derimot, er det ikke vanskelig å komme med motforestillinger:

Den som er svært kritisk, kan mistenke familien for å ha produsert hele historien fordi den kunne bli en vellykket forretningsidé. Vi har sikkert alle lest historier om amerikanske predikanter som er mer opptatt av å tjene penger enn av selve budskapet. Men selv om vi har tillit til at de ikke lyver, har fortellingen sine svake sider:

- Når hovedvitnet bare er fire år gammel, er sjansen stor for at han kan ha diktet videre på opplevelsen sin i etterkant. Det er ikke sikkert at han er i stand til å skille mellom det som skjedde, og det som er blitt til i minnet hans etter hvert. Han kan ha hatt mye kunnskap å ta av som foreldrene ikke visste at han hadde snappet opp.
- Foreldrene kan også ha lagt ham innhold i munnen, eller overtolket det som ble antydnet.
- Når det gjelder innholdet i synene, virker det naivt og barnslig på meg at Jesus skulle gå rundt med gullkrone og skulderbånd, og at den siste kampen i vår moderne tid skal utkjempes med sverd og pil og bue. Dessuten er det en klar faktafeil her: Colton ser at Jesu sårmerker er *midt i* hånda, mens alle vet i dag at romerne korsfestet sine ofre med naglen gjennom beina *ovenfor* håndflaten, ellers ville naglene ikke klare å holde kroppen oppe.

På den annen side kan vi si: Når selv Johannes som skrev Åpenbaringsboka i Det nye testamente måtte få se alt om himmelen i bilder, er det kanskje naturlig for Gud å åpenbare det himmelske livet for en fireåring i bilder som han kan forstå?

Dessuten er det vel forståelig at en fireåring kan huske feil angående nøyaktig hvor i hånda sårmerkene var, når det var så mye annet som gjorde inntrykk? Og selv om han skulle ha føyet noe til for egen del etterpå, kan det meste av det som fortelles, være en virkelig opplevelse. Dermed kan kjernen i fortellingen være overbevisende nok.

Det er neppe slik at denne fortellingen klarer å overbevise alle som leser den eller ser den på film. For noen er den et troverdig "bevis", mens andre vil riste betenkt på hodet. Det er mye bedre dersom slike fortellinger kan komme fra noen vi kjenner godt eller som bor så nær at vi kan kontrollere det. Uansett: Nær døden-opplevelser fortelles av så mange, at vi ikke så lett kan avvise at dem alle. Kanskje er det en guddommelig virkelighet bak det livet vi opplever til vanlig? Kanskje er det et liv etter døden?

C: TANKEVEKKENDE PARANORMALE ERFARINGER

Jeg ble i sin tid fascinert av en historie som jeg leste i avisen Vårt Land 9. januar 1998. Det var Jens-Petter Jørgensen som skrev den følgende artikkelen over en dobbeltside, og som jeg her har forkortet litt mot slutten. Siden jeg ikke har kunnet få tillatelse til å navngi hovedpersonen i dette heftet, har jeg gitt henne et dekknavn i det som følger. Nå skal vi til ei stor bygd nord på Vestlandet, og vi skal høre om både lysende kors og indre opplevelser som bryter inn i den vanlige hverdagen. Jeg siterer:

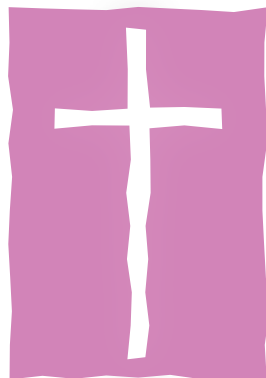
”OPPLEVDE MIRAKEL DA HUN MINST VENTET DET.

Signe var overbevist om at Vårherre ikke kunne bety noen forandring i livet hennes. Men han hadde tydeligvis helt andre planer. På måter og steder hun ikke hadde ventet det, møtte Gud henne. Det reddet og forvandlet hennes liv.

Jeg besøker henne hjemme. Selv om hun bor i Kirkeveien og har den flotte XX kirke som nærmeste nabo, har ikke kirken hatt noen spesiell betydning for henne i voksen alder. Utoverhøsten 1996 ble Signe stadig mer invalidisert av en kvelende angst. Hun våget ikke å vise seg ute blant folk, og opplevde hele livssituasjonen som meningsløs. I julen begynte det imidlertid å skje noe.

Kors i gulvteppet

- Det var 1. juledag sent på kvelden at den eldste dattera mi på 15 år kom inn til meg på soverommet, og ville ligge hos meg. Dette var litt overraskende, siden hun mente hun var blitt for stor til å sove hos meg om natta. Hun forklarte at hun var redd fordi hun hadde oppdaget et stort hvitt kors over hele det knallrosa gulvteppet. Jeg stod opp og gikk inn på rommet hennes, og der lyste det et kritthvitt kors mot meg.

- Hva slags størrelse var det på dette korset?

- Jeg vil anslå at det var halvannen meter høyt og en drøy halvmeter bredt. Det var akkurat som om det var brukt linjal da det ble tegnet. Det så også ut som det var et mønster som var vevd inn i teppet.

- Hva tenkte du da du så noe slikt midt på mørke natta?

- At dette måtte være et tegn fra Gud. Jeg følte at han sa til meg "nå går det galt med deg, Signe. Nå er det på tide at du omvender deg!" Resultatet var at jeg begynte å lese i Bibelen, for å finne ut om det var noe svar til meg der.

- Fant du noe?

- Jeg fant mye interessant og flott stoff når jeg leste. Men det angikk likesom ikke meg og mitt liv. Det kom aldri ordentlig på innsiden av meg. Dessuten hadde jeg ingen å snakke ordentlig med om det jeg strevde med. Mer og mer deprimert bestemte jeg meg for å gjøre slutt på det hele. En dag de to jentene mine var bortreist, tok jeg en overdose av tabletter.

Våknet etter overdose

Signe tenner en rullings. Hun blir helt stille. Etter noen drag av sigaretten kommer det lavmælt.

- På en mystisk måte kom datteren min hjem. Hun fant meg svevende mellom liv og død. Det var akkurat som en stemme hadde fortalt henne at hun måtte komme seg hjem så snart som mulig.

Da jeg våknet på sykehuset dagen etter, var jeg fryktelig sint. Jeg følte meg totalt mislykket. Selv ikke det å ta livet mitt lykkes jeg med. Jeg var sint, først og fremst på Gud. Jeg bannet og svor der jeg lå på senga og ventet på at en psykolog skulle komme og snakke med meg før jeg skulle skrives ut og sendes hjem igjen. Hvis Gud ikke kunne gjøre det bedre enn det hadde vært, ville jeg ikke leve videre. Tanken om å reise hjem til det samme helvetet jeg kom fra var uutholdelig.

Helbredet

Så snart jeg var ferdig med å øse ut fortvilelsene mine, møtte Gud meg på en helt ubeskrivelig måte. Jeg ble rett og slett helbredet. Jeg ble fylt av en varm, god ro – kall det gjerne indre fred. Angsten forsvant. Depresjonen ble borte. De positive og destruktive tankene ble snudd til positive og konstruktive tanker.

- Det var da veldig saker! Har du vært problemfri siden dette hendte for åtte måneder siden?

- Nei, problemer og utfordringer er det fremdeles nok av. Men jeg har fått et helt nytt overskudd til å takle det. Nå går jeg ut blant menneskene igjen. Jeg kjenner meg fri og glad.

Da Signe kom hjem fra sykehuset, var korset på gulvteppet borte. Mange hadde valfartet til jenterommet de tre månedene det hadde vært der...

– Jesus er blitt bestekameraten min, fortsetter Signe ...

– Det er ufattelig for meg som har opplevd så mye vondt i livet at jeg har fått en slik venn som Jesus.'”

EN MER POSITIV VURDERING

Denne fortellingen har to trekk som gjør at den overbeviser meg.

Det første trekket er *kombinasjonen av indre opplevelser og ytre, synlige tegn*. Det er fint å høre om at datteren på 13 år fikk en *indre visshet* som gjorde at hun ombestemte seg og skyndte seg hjem så fort hun kunne, slik at hun kom hjem i siste liten til å berge morens liv. Hvor kom denne vissheten fra? Det er også fint å høre om at Signe opplevde en *uforklarlig fred* etter at hun hadde fått utløp for sinne og fortvilelse på sykehuset. Hvor kom denne freden fra? For henne selv og datteren var dette opplevelser som de erfarte så sterkt at de selv ikke kunne annet enn å tro at det var Gud som grep inn.

For oss som hører historien fortalt, er det derimot andre trekk som overbeviser mer. Det var nemlig en valfart til barnerommet i de ukene som *korset var å se* i det rosa teppet. Dette var noe som mange mennesker kunne se med egne øyne, og som ikke kunne bortforklares. Hvor kom det korset fra? Og hvorfor forsvant det igjen? Det er også mange vitner på at Signe *fikk et nytt liv* på grunn av dette. Det førte til at hun begynte å tro på den oppstandne Jesus, og levde med ham som bestevenn resten av livet. Hun hadde fortsatt anfall av angst, men nå ble hun ikke satt helt ut av det. Hun fikk nye venner, hun ble med i ei kristen gruppe, hun begynte å leve, hun begynte på videreutdanning, hun hadde møter hjemme hos seg, kort sagt: Hun fikk orden på livet. Fra å være så bundet av angst at hun holdt seg hjemme, ble hun en kvinne som deltok aktivt i livet på vanlig måte. Hvordan kunne en slik forvandling skje?

Det andre trekket med fortellingen, er at dette skjedde nær det stedet jeg bor. Da kan jeg selv forhøre meg om saksforholdene. Signe døde fordi hjertet sviktet i år 2001. Jeg kan altså ikke treffe henne selv, men jeg kjenner godt en som var prest der på den tiden, og som kjente Signe. Jeg har også snakket og mailet med soknepresten som var en nabo av henne og som hadde gravferden hennes. Jeg har også kunnet snakke med den yngste datteren hennes på telefon. Jeg har altså kunnet få tillitvekkende bekreftelser på at historien virkelig har funnet sted.

Slike og liknende hendelser er vanligere enn vi tror, se tekstboksen om paranormale erfaringer på neste side. De vitner om at denne verden er mer "porøs" enn vi ofte tror, slik at mennesker noen ganger kan få kontakt med en virkelighet som til vanlig er usynlig. De fleste av oss må nøye oss med å få slike hendelser fortalt av mennesker vi stoler på. Men det er nok for meg. Jeg blir overbevist om at det finnes en Gud som kan gripe inn i livet når det virkelig trenges. Kan han gjøre slike ting som fortelles her, kan han også gjøre andre typer undere.

Signe fikk ikke møte den oppstandne Jesus ansikt til ansikt. Derfor har vi ikke funnet noe "bevis" for at Jesus lever, bare tegn på at Gud kan gripe inn på utrolige måter. Men vi har fått åpnet et rom som kan gjøre det lettere for oss å kunne feste lit til fortellingen om Jesu oppstandelse, så sant vi finner andre typer "bevis" som går mer direkte på denne hovedsaken.

PARANORMALE ERFARINGER

Da Jan-Olav Henriksen og Kathrin Pabst i 2011 bestemte seg for å samle inn norske vitnesbyrd om erfaringer som brøt med det som er normalt, var det ikke vanskelig for dem å få kontakt med mange informanter. De fleste av dem hadde ikke våget å fortelle om opplevelsene sine i større fora. Forskerne valgte å konsentrere seg om 17 personer ut fra bestemte kriterier: De skulle ha klar tilknytning til kristen praksis, og de skulle til sammen dekke ulike erfaringer som healing, englevisjoner, urolige hus, varsler, drømmer og kontakt med døde. De intervjuet hver av dem på en grundig måte, og svarene deres ble satt inn i en religionsfilosofisk og kulturhistorisk ramme. De vektla slike opplevelser som ikke ble aktivt oppsøkt, men som kom til mennesker på en måte som bestemte hovedtittelen på boka: *Uventet og ubedt*.

Utenfor en kristen ramme har TV-serien *Åndenes makt* på TV Norge presentert mange slike hendelser, og brukt klarsynte mennesker til å belyse dem. Serien gikk høsten 2014 inn i sin tiende sesong, og er den mest populære på den kanalen med opp mot 500 000 seere.

På verdensbasis finnes det en nettside www.ehe.org som har samlet inn slike fortellinger siden 1990. De har til nå samlet inn over 200 slags typer av erfaringer, og anslår at på verdensbasis har millioner av mennesker hatt dem, de fleste bare en eller noen få ganger i livet. Men i det moderne og vitenskapelige vesten er de lite kjent, fordi de fleste ikke våger å snakke om dem, fordi de ikke blir trodd eller blir latterliggjort.

D: OVERBEVISENDE BIBELFORTELLINGER?

EN FORTELLING I FEM VERSJONER

Grunnfortellingen om Jesu oppstandelse fra de døde finnes i fem hovedversjoner: Den finnes i slutten i hvert av de fire evangeliene, og den finnes mot slutten av det første brevet som Paulus skrev til menigheten i Korint. I alle disse fem skriftene kommer fortellingen som et stort høydepunkt. Den framstår som den viktigste hendelsen av alt som ellers er beskrevet. Det store spørsmålet er likevel om fortellingen er pålitelig. Vi stilte det spørsmålet kritisk både til fortellingen om Colton Burpos himmelreise og til "Signes" tredoble opplevelse. Den siste kunne jeg sjekke opp langt på vei selv, men hvordan er det med bibelfortellingene? Her må vi bruke ulike arbeidsmåter som *historievitenskapen* pleier å bruke, og se hvor langt vi kommer med dem.

Dersom vi legger fortellingene ved siden av hverandre, ser vi at alle fem understreker to viktige forhold: *Jesu grav var tom* tidlig om morgenen på dagen etter sabbaten, og *Jesus viste seg levende* for disiplene etterpå. Dessuten nevner alle utenom Paulus at kvinnene var de første som oppdaget den tomme graven. Men det som ellers fortelles er nokså forskjellig, se tekstboksen på neste side.

ULIKHETER MELLOM DE FEM TEKSTENE

- Det er *uoverensstemmelser i noen detaljer*: Antall kvinner varierer fra 1 til 3, antall engler varierer fra 1 til 2, og stedet for det første møtet mellom Jesus og disiplene varierer fra Galilea (Mark 16,7; Matt 28,10) til Jerusalem (Luk 24,36; Joh 20,19).

- Ved den tomme graven er noen trekk bare omtalt i én fortelling: At en engel veltet bort steinen fortelles bare av Matteus (28,2-4), og han er også alene om å fortelle at gravvaktene ble bestukket (28,11-15). At Peter og Johannes var ved graven på egen hånd fortelles bare i Luk 24,12 og Joh 20,3-10.

- Vi finner 13 fortellinger om at Jesus viste seg for folk etter oppstandelsen, men som regel bare i ett skrift hver: *Markus* har i sin opprinnelige versjon ikke med noen av dem, mens *Matteus* bare har med at Jesus viste seg spesielt for kvinnene (28,9-10) og for disiplene på et fjell (28,16-20). *Lukas* forteller om visninger for to menn som var på vandring til Emmaus (24,13-35), for Peter (24,34, jfr 1 Kor 15,5), for disiplene (24,36-43) og ved himmelfarten (24,44-53). *Johannes* har med at han viste seg for Maria Magdalena (20,11-18), for disiplene unntatt Tomas (20,19-22) og uka etter for disiplene inklusiv Tomas (20,24-29), før det ender ved Tiberiassjøen (21,1-23). *Paulus* har med at han viste seg for 500 på en gang (1 Kor 15,6), for Jakob (15,7a) og for "alle apostlene" (15,7b), noe som kanskje samsvarer med himmelfartsdagen hos Lukas.

Det er altfor lett vint å konkludere med at siden fortellingene er såpass ulike, vitner det om at de er diktet opp uten hold i virkeligheten. Erfarne jurister kan bevitne at selv om pålitelige vitner er enige om hovedsaken, kan de ofte sprike fra hverandre når det gjelder detaljer. Derfor kan vi like gjerne hevde at det styrker troverdigheten at fortellingene ikke samsvarer helt med hverandre. Slikt er normalt for øyenvitner. Det er også slik at når en forfatter skal fortelle om noe som har skjedd, må det gjøres et bevisst utvalg blant mange fakta, for at det man er mest opptatt av, skal komme tydelig fram. Derfor kan det godt tenkes at forfatterne av evangeliene kjente til flere fortellinger om at Jesus viste seg levende, uten at de for sin del tok dem med i boka si. Det er to viktige forhold som blir framhevet av alle: Jesu grav ble funnet tom, før Jesus møtte mange mennesker som en levende person. Derfor er det disse "fakta" som vi må gi særskilt vekt når vi skal konkludere (se side 45).

AVSKRIFTENES HISTORIE

Før boktrykkerkunsten ble oppfunnet, måtte alle skrifter kopieres for hånd dersom de skulle leve videre. Her kan Det nye testamente vise til en unik historie: Det finnes ikke noe annet skrift fra den tiden som kan oppvise make til antall håndskrifter. Vi har funnet over 5800 av dem fra tidsrommet fra år 100 til 1500. De eldste av dem er større eller mindre biter skrevet på papyrus fra ca år 100 av. Hele NT er funnet på bokruller fra ca år 300. Alle disse er blitt undersøkt av vitenskapsmenn på kryss og tvers, og alle slags uoverensstemmelser mellom dem i små detaljer er samlet i lett lesbare oversikter. Siden håndskriften endrer seg fra tid til tid, har man kunnet tidfeste skriftbitene med stor nøyaktighet. Dette arbeidet har vært gjort så grundig at man i dag er sikre på hva som stod i originalversjonen i over 95% av teksten. Det som man er usikker på, gjelder detaljer som ikke har betydning for innholdet.

Ut fra stedene der man har funnet de eldste skriftbitene, kan man anslå hvor lang tid det er sannsynlig at det ville ta før et skrift kunne spre seg dit fra opprinnelsesstedet. Når man sammenligner det med innholdet i skriftet og historiske fakta ellers, kan man argumentere for hva som er den mest sannsynlige dateringen av originalversjonen. Da viser det seg at de aller fleste er enige om en tidfesting som plasserer dem trygt innenfor det vi kan kalle en "øyenvitnemargin". Jo kortere tid det går mellom hendelse og nedskrift, jo mindre trolig er det at man har kunnet dikte opp eller forandre mye på en fortelling.

- Paulus skrev brevet til Korint ca år 55, altså bare 25 år etter Jesu påståtte oppstandelse.
- Markus skrev evangeliet sitt ca år 65, altså bare 30-40 år etterpå.
- Matteus og Lukas skrev evangeliene sine ca år 80, altså bare 50 år etterpå.
- Johannes var trolig den siste, og skrev ca år 90-100, altså ca 60-70 år etterpå.

Det skrives fremdeles bøker om det som skjedde under krigen i Norge, til tross for at vi lever over 70 år etter den. Fremdeles lever det øyenvitner som kan fortelle, selv om det skjedde mens de var svært unge. Alle fortellingene om Jesu oppstandelse er dermed godt innenfor den marginen som kan gjøre dem til pålitelige øyenvitneberetninger. I tillegg kan vi argumentere for at det er sannsynlig at Matteus og Johannes var disipler av Jesus, at Markus var en medarbeider av disippelen Peter, og vi kan lese at Lukas la vinn på å arbeide som en historiker både med skrifter og øyenvitnefortellinger i jakt på det som var pålitelig (Luk 1, 1-4). Saken er likevel ikke avgjort med dette: Selv om alt ligger til rette for at fortellingene gjengir troverdig historie, kan det også være mulig at de ikke gjør det.

TO TYNGDEPUNKT

Dersom fortellingen om Jesu oppstandelse ikke har rot i en virkelig hendelse, må den være resultat av påvirkning utenfra, fra tilsvarende myter og historier enten fra jødedommen eller fra andre av samtidens religioner. Det må ha vært bestemte behov i de første kristne menighetene som gjorde at de første kristne omdiktet Jesushistorien i lys av slike myter. Det er faget *religionshistorie* som har de vitenskapelige verktøyene som skal til for å undersøke denne muligheten.

Før vi gjør det, er det viktig å vite nøyaktig hva vi skal lete etter. Den kristne troen på oppstandelsen har to tyngdepunkt:

- For det første påstår de fem hovedversjonene at graven til en helt bestemt mann var tom tre dager etter at han ble gravlagt, og de påstår at mange mennesker møtte ham levende etterpå. Altså en *oppstandelse til nytt liv etter døden av en enkeltperson* uten at det skjedde på tilsvarende vis med andre.

• For det andre påstår mange tekster i Det nye testamente at Jesus skal komme igjen en dag. Først da skal alle døde stå opp, og det evig gode livet skal virkeliggjøres. Dermed er hovedsaken i kristen tro ikke at det kommer et liv etter døden, men at det er to etapper etter døden: Først en slags mellomtilstand, og dernest opprettelsen av det evige livet. Kristne tror altså på *livet etter 'livet etter døden'*.

Det er en omfattende oppgave å undersøke alle tekster fra den tidens hedenske religioner og jødiske tradisjoner. Den anerkjente NT-forskeren N.T.Wright har gjort det i ei bok på over 700 sider, og jeg vil i de følgende avsnittene kort gjengi det han har funnet.

SAMTIDENS RELIGIONER MANGLER BEGGE TYNGDEPUNKTENE

Wright bruker 50 sider på å presentere hva samtidens religioner tenkte om oppstandelse og liv etter døden. Han finner ikke noe som samsvarer helt med kristen tro på Jesu oppstandelse, tvert imot: Utenfor jødedommen var det ingen som trodde på noen kroppslig oppstandelse. *Homer* påvirket mange til å tro at de døde levde som "spøkelse" i en grå og trist skyggetilværelse. *Platon* påvirket mange til å tro at sjelen ble frigjort fra kroppens fengsel, slik at den kunne leve videre i en harmonisk tilværelse med mange gleder. Det fantes også de som trodde at store helter, keisere og spesielt gode mennesker kunne få sjelen guddommeliggjort etter døden, uten at det medførte at de fikk nye kropper.

Det fantes likevel de som praktiserte måltider sammen med døde. Det fantes fortellinger om kontakt med døde, og om døde som kom tilbake fra underverdenen for en tid. I flere noveller fantes et motiv om at skinndøde kunne lure døden. Det fantes tro på reinkarnasjon og på at årstidens fruktbarhet hang sammen med gudenes død og gjenoppliving. Men når vi sammenligner nøye, ser vi at ingen av disse skikkene, novellene eller mytene betoner det som er helt spesielt ved den kristne oppstandelsestroen. Ifølge samtidens tankegang gikk mennesket bare en vei: Når man først var død, var muligheten for å vende

tilbake til det kroppslige livet stengt. Dermed kan ikke samtidens religioner forklare hvordan den kristne oppstandelsestroen ble til. I hele dette havet av fortellinger, er det bare én som kan sies å ligge nesten opp til den kristne troen, nemlig en myte om Alcestis. Men det finnes ingen spor av at den ble tatt på alvor av noen som en beskrivelse av hva som faktisk kunne finne sted.

SAMTIDENS JØDEDOM HAR DET ENE TYNGDEPUNKTET

De neste 140 sidene i boka til N.T.Wright, er viet tekster i Det gamle testamente og den senere jødedommen. Her finnes det klarere fellestrekk, for selv om Lukas skriver at jødene var innbyrdes uenige om muligheten for en kroppslig oppstandelse (Apgj 23,8), var det svært utbredt å tro på dette.

Det står påfallende lite om troen på en oppstandelse i Det gamle testamente. De eldste skriftene er samstemte om at alle døde kommer til dødsriket (*Sjeol*) og lever i en slags gledesløs skyggetilværelse der. Men etter hvert kommer det fram en tro på at Gud vil være så tro mot sine løfter til Israelfolket, at han en dag i framtiden skal la folket stå opp igjen til et kroppslig liv i en ny verden (se Dan 12,2-3; Jes 52-53; Hos 6,1-2; Esek 37). Det skulle komme en fysisk opplevd frelsestid etter livet i dødsriket, noe som innebar en tro på en oppstandelse til nytt liv *etter* livet etter døden`.

På Jesu tid var det blant jødene tre hovedmåter å tilrettelegge dette på. *Saddukeerne* avviste enhver spekulasjon om muligheten for en kroppslig oppstandelse. Andre grupper var påvirket av *platonisk* tankegang og hevdet at sjelen skulle få oppleve en

frelostid med mange gleder. Men *fariseerne* representerte brede jødiske grupper når de hevdet troen på en fysisk oppstandelse på den store befrielsesdagen en gang i framtiden. Denne troen har nedfelt seg skriftlig i mange jødiske tekster, alt fra bønner (Attenbønnen), via den greske oversettelsen av GT til bestemte skrifter som 2 Makkabeerbok, apokalyptiske skrifter (1. Henok, 4. Esra med flere), Salomos visdom og Josefus. Det var denne troen som ble enerådende hos rabbinerne fra år 70 av, etter Jerusalems fall.

Dermed har vi funnet forløperen for det *andre* tyngdepunktet i den kristne oppstandelsestroen, nemlig troen på en kroppslig oppstandelse til nytt liv etter `livet etter døden`. Men vi mangler totalt forløpere til det *første* tyngdepunktet. Vi finner ingen jøder som tenkte seg at en enkeltperson har stått opp eller kunne stå opp kroppslig som en slags forløper i forkant av frelostiden. Vi finner heller ingen forventning om at Messias skulle stå opp på en slik måte. Derfor springer denne siden ved kristen tro fram som en uforklarlig "mutasjon", eller som en helt uventet "blomst" i en ellers velorganisert hage av forventninger.

KRISTNE SKRIFTER VISER EN FORBAUSENDE ENIGHET

Når det skjer endringer i religiøse forestillinger, pleier det å skje over lang tid slik at vi kan følge en utvikling gjennom ulike skrifter. Endringer pleier også å gå i mange retninger, slik at vi kan finne ulike meninger om samme sak. Det har vi sett når det gjelder synet på livet etter døden både innen den greske verden og innen jødedommen. Begge steder hadde de to-tre hovedmåter å tenke på, og de fantes i ulike varianter.

Når det gjelder kristen tro, er det svært annerledes. Der finner vi helt fra starten av en påfallende enighet om hva som kommer til å skje etter døden. Kristne trodde på en kroppslig oppstandelse i motsetning til alle religioner omkring dem, og i motsetning til to av tre jødiske hovedretninger: De utviklet en presis og poengtert lære om dette, og forfremmet troen på oppstandelsen fra å være en liten bisak, til å bli selve sentrum i troen. Kristen tro var en *"oppstandelsestro"* på en måte som ingen andre religioner var det.

Men det er mer som er påfallende: Selv om også én gren av jødedommen trodde på en kroppslig oppstandelse, adskilte de kristne seg markant fra denne også: De la overhodet ingen vekt på den politiske siden ved jødernes tro, nemlig at Israel skulle bli et politisk sentrum i en ny verden. Denne avvisingen var også gjennomført konsekvent helt fra starten av. Kristne trodde også at ett menneske hadde stått opp som forvarsel på det som siden skulle skje, noe som ingen andre jøder tenkte seg muligheten av.

N.T. Wright bruker hele 450 sider på å brette ut og drøfte alle kristne tekster, fra de som står i Det nye testamente, via skriftene til de apostoliske fedre, det som står i tidlige kristne apokryfer og fram til det som vi kan lese hos kristne apologeter og kjente teologer før ca. år 200. Enigheten er påfallende samstemt helt fra starten av og gjennom 150 år: Jesus stod kroppslig opp fra graven, og det skal også kristne gjøre på den siste dag.

Det eneste unntaket er en gruppe tekster som ble funnet i Nag Hammadi. De er skrevet av noen som ønsker å framstå som kristne, men som aviser både at skaperverket er godt og det som står i Det gamle testamente. De hadde et grunnmønster som er så preget av gresk, dualistisk tankegang at de ble avvist som vranglærere av storkirken. Dermed viser disse skriftene at det er først når det kristne budskapet ikke får stå på egne bein lenger, men blir tilpasset en helt annen tankegang, at troen på en kroppslig oppstandelse må vike.

Vi har altså et forhold som vi ikke finner make til i religionshistorien ellers: En klar og bestemt tro på hva som skjer etter døden, kommer inn nesten uten forvarsel. Den blir straks så enerådende at den forkynnes overalt, nesten helt uten unntak. Hva kan grunnen være til det? Den enkleste forklaringen er at det skjedde noe fysisk med Jesus etter at han var død, noe som var så overbevisende at det endret radikalt de kristnes syn på livet etter døden, og at det preget alle kristne i tiden etterpå.

Historievitenskap har ofte en dobbel oppgave. Den ene er å finne fram til de tekstene som er viktige, og prøve å forstå dem hver for seg så grundig som mulig i lys av den situasjonen de ble skrevet i. Når det er gjort, forsøker man å forklare forholdet mellom dem, for å finne fram til om de kan ha påvirket hverandre slik at det kan ha skjedd en utvikling. Da er hovedregelen at den enkleste og mest nærliggende forklaringen er den beste. Dersom vi ikke tror at Jesus stod kroppslig opp fra de døde på påskedagen, har vi store problemer med å forklare hvordan en helt spesiell kristen tro kunne oppstå så raskt og holde seg så stabil. Dersom vi tror at Jesus virkelig stod opp fra døden, har vi en enkel forklaring på dette fenomenet.

KRISTEN PRAKSIS HAR FORBAUSENDE SÆRTREKK

Troen på Jesu oppstandelse førte også til forbausende særtrekk i kristen praksis, særlig i tilbedelse og liturgi. Den fikk noen betoningar som det er vanskelig å forklare uten at de var overbevist om at Jesus hadde stått virkelig opp fra de døde. La meg betone to av de viktigste. Begge blir betont i boka til N.T. Wright, det første drøftes over 25 sider, det siste nevnes på en side.

Kristne tilbad Jesus som Kristus og Herre

Det er et fellestrekk i kristne bønner og bekjennelser helt fra den første starten av, at man tiltaler Jesus som *Kristus* (=Messias) og *Herre*. Dette er svært påfallende i forhold til det faktum at han ble drept på et kors, noe som var den mest skammelige måten å dø på for et menneske på den tiden. Dersom disiplene hadde begynt å tro at Jesus kunne være befrierkongen Messias som de ventet på, måtte korsdøden ha vært en effektiv måte å knuse disse drømmene. Dersom Jesus ville framstå som en Messias, viste korset at han ble en svært mislykket Messias. Likevel: Helt fra starten av ble det konsekvent gjennomført at han ble tilbedt ikke bare som jødernes Messias, men også med det greske gudsnavnet "Herre". For at slike tiltaler skal være meningsfulle overfor en person som endte livet på en skammelig måte, må det ha skjedd noe med ham som satte alt i et helt nytt lys. Den enkleste måten å forklare det på, er å tenke seg at Jesus faktisk stod opp fra graven og overbeviste dem om at han var helt spesiell.

Kristne skriftet helligdag

Det andre trekket er at de kristne helt fra starten av skiftet helligdag. De første kristne var jøder, og de var oppvokst med at lørdagen, sabbaten, var helligdag. Den skikken var sterkt påbudt i Det gamle testamente, til og med i De ti bud. Det skal utrolig mye til å forandre helligdag, særlig en som er så godt begrunnet. Vi kan vel ikke tenke oss at muslimer i dag skal endre sin helligdag fra fredag eller at vi kristne nå skal skifte tilbake til lørdag? Slike forslag ville bli avvist kontant, eller skapt sterk strid i lang, lang tid.

Når det gjelder de første kristne, har de helt fra starten av samlet seg på søndagen. De første hundreårene måtte de gjøre det tidlig om morgenen før de skulle på arbeid, men når kristendommen ble statsreligion, ble søndagen også en fridag. Dette skiftet skjedde med en gang, og vi finner ingen spor av at det var stridigheter rundt det. Tvert om kan et skrift som *Didakje* allerede i år 90 påby det som helt naturlig: "På Herrens søndag skal dere komme sammen" (14,1). Dette praktiserte allerede Paulus sammen med de kristne i Troas før år 60 (Apgj 20,7). Dette ble ikke oppfattet som noen revolusjon, men som en helt naturlig følge av at Jesus stod opp søndag morgen. Det er jødene som fikk påbudet om å holde lørdagen hellig, for kristne er det helt naturlig å holde oppstandelsesdagen hellig. Men forutsetningen for at dette skiftet kunne skje så upåfallende, er selvsagt at de var overbevist om at Jesus faktisk stod opp på denne dagen. Dersom ikke en slik sterk tro var årsaken, blir det vanskelig å forklare hvordan en så grunnleggende endring kunne skje uten diskusjon.

TO HOVEDFAKTA FORKLARER ALT

N.T. Wright konkluderer sin gjennomgang på 35 sider i bokens siste hovedavsnitt. Han gjør det på en utførlig måte, mens jeg her vil nøye meg med å ta fram de viktigste hovedpunktene.

Det er et historisk faktum at de første kristne på en forbausende samstemt måte forkynte Jesu oppstandelse og håpet om alle menneskers oppstandelse til livet etter 'livet etter døden'. De gjorde det på en måte som adskilte seg fra alle samtidens religioner. Dette er historisk vurdert så uvanlig at det må ha hatt en uvanlig årsak. De første kristne påstod at det skyldes to historiske fakta: De fant Jesus grav tom, og mange av dem møtte ham levende etterpå. Hvis de to faktaene er sanne, har vi funnet en grunn som er tilstrekkelig til å forklare at kristendommen ble en "oppstandelsesreligion".

Det er viktig at begge disse faktaene er troverdige. Dersom de bare fant graven tom, uten at noen så noe til Jesu kropp etterpå, kunne de ha trodd at det var skjedd et likrøveri. Dersom de bare hadde møtt ham levende, mens kroppen fremdeles lå i graven, ville det vært visjoner av en person som fortsatt var død. Men dersom de så ham levende *samtidig* som graven var tom, var det en annen sak. Da kunne de ikke annet enn å tro at han var stått opp fra de døde.

Problemet er at alle mennesker vet at den som er død, er død, og ikke kan vende tilbake til et kroppslig liv igjen.

PETERSEVANGELIET SOM TALENDE EKSEMPEL

Det har ofte blitt bemerket at fortellingene i Det nye testamente om Jesu oppstandelse er påfallende nøkterne. Det har blitt hevdet at dersom de skulle være diktet opp, ville de fortalt på en annen måte som ville virket mer overbevisende. Vi har faktisk et eksempel på hvordan det kunne sett ut, fordi vi har funnet noen kapitler fra et evangelium som ble skrevet i Syria over 100 år etter selve hendelsene. Vi kaller det *Petersevangeliet*, og der fortelles det slik:

”Men om natten da det grydde av Herrens dag, mens soldatene holdt vakt, to og to på vakt sammen, lød det i himmelen en mektig røst, og de så himlene åpne seg og to menn komme ned derfra og nærme seg graven, omgitt av sterk lysglans. Men steinen, som var lagt for inngangen, veltet av seg selv og vek et stykke til siden, og graven åpnet seg, og begge de unge mennene gikk inn i den.

Da de før nevnte soldatene så det, vekket de høvedsmannen og de eldste, - for også disse var til stede og tok del i bevoktningen. - Og mens de fortalte hva de hadde sett, ser de igjen noe: Det kommer tre menn ut av graven, og de to støtter den ene, og et kors fulgte etter dem. På de to rager hodet opp inntil himmelen, men på ham, som blir ledet ved hånden av dem, rager det opp høyere enn himlene.”

Det visste de den gangen, og det vet vi i dag. Derfor er det mange forskere som ikke kan tro på disse to faktaene. De forsøker å forklare hvordan den kristne oppstandelsestroen kunne oppstå på andre måter. Slike skeptiske forskere leter etter teorier for hvordan det kunne skje i løpet av bare 20 til 30 år, noe som er en svært kort tid for nye tanker å oppstå og spre seg. Disse teoriene blir ofte kompliserte, samtidig som de bygger på svært usikre og lite sannsynlige antakelser. Sammenlignet med den enkle forklaringen ovenfor, virker de som spekulative nødløsninger. Den eneste historiske forklaringen som både er enkel og som forklarer alle fakta, er at det faktisk skjedde noe utrolig i vår verden: Jesus stod kroppslig opp fra graven på påskemorgen. Ingen mennesker kan bevitne selve hendelsen, men de kan bevitne både at graven var tom og at de flere ganger møtte ham levende etterpå.

Når vi bruker historisk vitenskap til å vurdere bibeltekstene, ser vi altså at vi som tror på Jesu oppstandelse, ikke har noe å skjemmes for. Vi kan tro på dette med all vår tankemessige redelighet i behold. Det handler ikke om å tro på noe som strider mot det vitenskapen sier, tvert i mot. Den som er skeptisk, vil kanskje føle at denne gjennomgangen ble for kort, og skulle kanskje ønske å lese mer om saken. Siden den omfattende boka til N.T. Wright er krevende (den er skrevet på engelsk på et vitenskapelig nivå), henviser jeg til andre bøker i litteraturlista bak, som argumenterer på en litt annen måte med samme resultat.

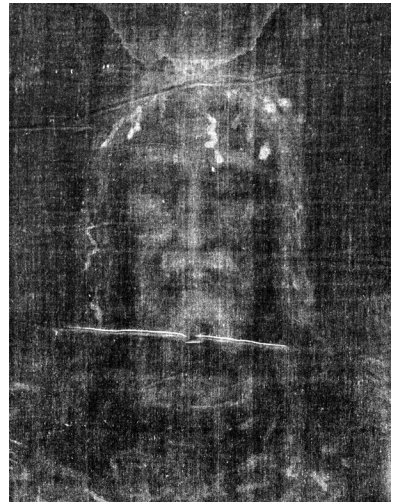
I dette heftet vil jeg heller gå over til en annen type "bevis". Det hadde vært spennende om vi også kunne finne noe som naturvitenskapene kunne forske på, for da kan kanskje troen på Jesu oppstandelse stå enda sterkere?

E: OVERBEVISENDE TORINOKLEDE?

DEN STORE OPPDAGELSEN

En dag i år 1898 kom den italienske fotografen *Secondo Pia* løpende inn til familien fra mørkerommet sitt, fullstendig overveldet. Han fikk stammet fram: "Jeg har sett Guds ansikt".

Dette hendte på den tiden da fotokunsten var i sin spede begynnelse. Man hadde oppdaget hvordan man kunne fotografere på en filmrull, for deretter å gå inn i et mørkerom og bearbeide de negative avtrykkene slik at de kunne omdannes til bilder i positiv. *Secondo Pia* var den første som fikk anledning til å fotografere et klede som man hevdet var Jesu eget likklede. Det ble oppbevart i Torino i Italia, og kalles derfor *Torinokledet*. Det var som regel pent sammenbrettet slik at man på oversiden svakt kunne skimte omrisset av et mannsansikt. Det ble hevdet at dette var Jesu ansikt, men mange trakk på skuldrene av en slik påstand. Det fantes så mange slags relikvier i så mange kirker, at alle visste at de fleste av dem var forfalskninger.

© Barrie Schwartz. All rights reserved.

Hver gang kledet ble brettet helt ut, kunne man se utydelige avtrykk av en mannsperson forfra og bakfra, som om han hadde ligget med ryggen mot den ene siden av kledet, og fått den andre siden lagt over framsiden av kroppen. Pia tok sine bilder av kledet i fullt utbrettet tilstand. Da han kom inn i mørkerommet, oppdaget han til sin store forbauselse at det var et positivt bilde han fikk se, og at det var mye tydeligere enn originalen. Han hadde altså tatt bilde av et negativt avtrykk, og hvordan kunne slikt være mulig?

Da dette ble kjent, ble det starten på en ny vitenskap, kalt *sidonologi* (= læren om kledet, for 'likklede' heter *sidon* på gresk). Her har alle slags naturvitenskaper fått utfolde seg, slik at det ikke finnes noe enkeltobjekt i verden som er blitt utforsket så grundig som dette kledet. Da det ble utstilt i Torino i 2010, kom over to millioner mennesker fra hele verden for å se det med egne øyne. Etter over 100 års forskning, konkluderer en av de mest kjente forskerne slik:

"En ting er i alle fall sikkert. Enten er Likkledet i Torino det mest ærverdige og talende relikviet etter Jesus Kristus som finnes – eller så er Kledet det mest geniale, helt ubegripelig dyktig utførte menneskelige produkt som overhodet eksisterer. Det kan bare være det ene eller det andre. Noen annen mulighet finnes ikke." (John Walsh)

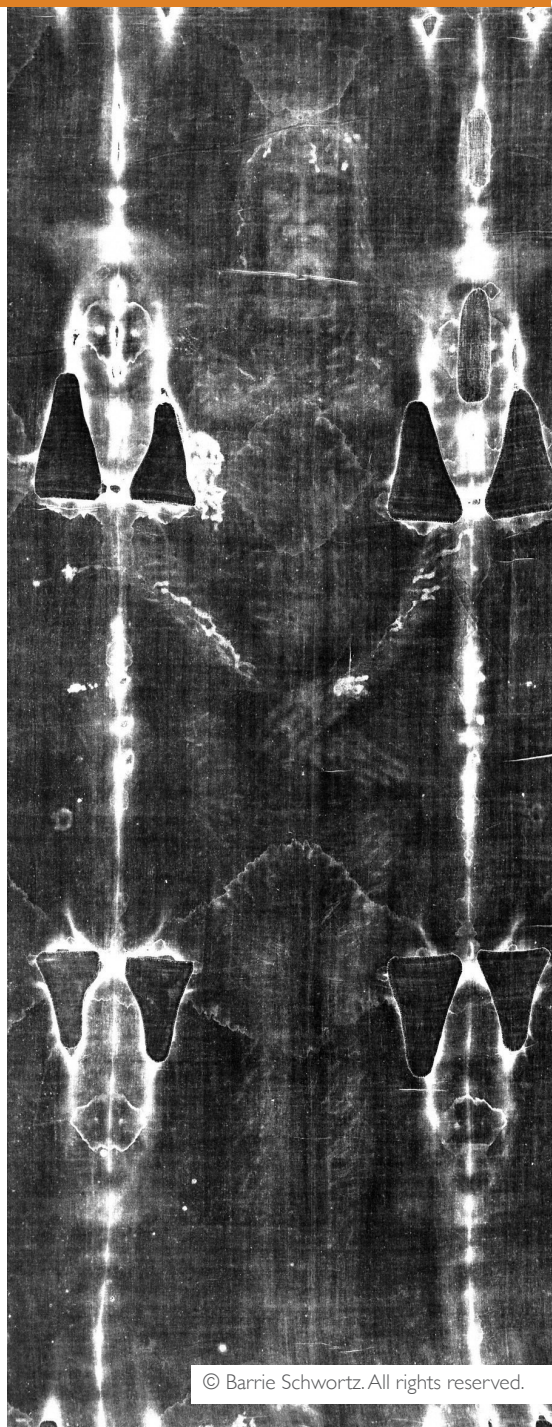
ET AVTRYKK AV EN KORSESTET MANN

Likkledet er et klede av lin, det er 4,4 meter langt og 1,1 meter bredt. Det er av utmerket kvalitet og svært tynt. Det er tydeligvis blitt lagt på en benk, slik at en mann er blitt plassert på ryggen oppå den ene halvdel av det. Deretter er den andre halvdel blitt brettet tilbake på oversiden av mannen, og det hele ble

bundet sammen på utsiden med et langt bånd. Mannen som vi ser avtrykket etter, er 1,75 meter høy, han veier ca 75 kg og alderen er ca 35 år. Han har hårfasong som en ordodoks jøde. Siden kledet har vært utsatt for brann, og så vidt blitt berget, ser vi også åtte tydelige lapper som dekker åtte brannhull.

Vi kan altså se klare avtrykk av både framsiden og ryggsiden av mannen. Det er påfallende at alle detaljene stemmer overens med de fortellingene vi har av Jesu tortur og korsfestelse:

- Jesus ble *pisket til blods* før korsfestelsen. Dette avtrykket viser 372 sår etter piskeslag som er blitt utført med den romerske *flagrum*-piskan av to menn, én på hver side.
- Jesus ble *tornekronet*. Dette avtrykket viser en mengde sår i hodebunnen fra en hjelm eller hette laget av tornebusker som vokste ved Jerusalem på den tiden.

- Jesus *bar det tunge korset* sitt selv. Dette avtrykket har merker på skulderen som viser at han har båret noe tungt etter at han ble pisket.
- Jesus ble *spikret til et kors*. Dette avtrykket viser merker etter korsnagler både på hender og føtter. Det viser at mannen ikke ble korsfestet gjennom håndflatene slik man i alle år har avbildet Jesus, men gjennom håndleddene, på et sted der senene er så sterke at festet ikke ryker. Føttene er lagt ovenpå hverandre før naglen ble slått gjennom begge to.
- Jesus døde såpass raskt at soldatene *ikke fant det nødvendig å brette leggbeina* for å framskynde dødsprosessen. Dette avtrykket viser at leggbeina er hele.
- For sikkerhets skyld stakk en romersk soldat et *spyd i siden* på Jesus for å kontrollere at han virkelig var død, og da rant det ut blod og vann. Dette avtrykket viser et sår i siden som svarer til det romerske spydet *lancea*. Såret viser at blodet har *sivet* ut. Det har ikke blitt pumpet ut som fra en person som fremdeles levde.
- I følge Bibelen lå Jesus *mindre enn to døgn i graven*. Dette avtrykket viser at mannen ikke kan ha ligget i kledet mer enn to til tre døgn, for det er ingen spor av at forråtnelsen har startet. Det er heller ikke noen spor av at kledet har vært tatt av ham på vanlig måte, for alle avtrykk er intakte uten spor av at blodrester har blitt forskjøvet.

LIKKLEDETS HISTORIE

Hva kan så *historisk vitenskap* si om kledets historie? Det kan etterspores pålitelig fra 1355 av, da det ble stilt ut i en kirke utenfor Paris. I 1450 ble det overdratt til adelsslekten Savoy, som kom til å eie det de neste 500 årene, og det ble stadig vist fram offentlig. I 1578 ble det flyttet til Torino og stilt ut der flere ganger,

ofte foran enorme folkemasser, blant annet i 1898 da det ble fotografert for første gang. Da Umberto II døde i 1983, testamenterte han kledet til paven, og det har fra da av tilhørt Vatikanet og blitt stilt ut flere ganger, blant annet i 1978 da det ble gjenstand for omfattende vitenskapelige undersøkelser.

Men hva med historien før 1355? Det er svært sannsynlig at det da ble kalt for *Edessa-teppet*. Det finnes usikre beretninger om at apostelen Tomas sendte Taddeus til Edessa for å helbrede kong Abgar, og at han hadde teppet med. Det forsvant på 400-tallet, men ble gjenfunnet i år 544 i en nisje over byporten. Da byen ble beleiret i år 943, slapp de muslimske lederne unna en ødeleggelse mot å utlevere teppet til Konstantinopel. De aksepterte det, og det ble flyttet til Konstantinopel med stor festivitas. Der forsvant det da byen ble hærtatt i 1204, og det foreligger usikre opplysninger om at det var i varetekt hos tempelridderne etter det, helt til det ble utstilt i en kirke nær Paris i år 1355.

Også *kirkekunsthistorie* kan støtte opp under denne teorien. Der finner man nemlig en tydelig endring i portretteringen av Jesus fra 545 av, i tiden etter at Edessa-kledet ble gjenfunnet. Et av disse portrettene har på vitenskapelig vis blitt sammenlignet med portrettet av Jesus på vårt Torino-klede, og man fant en forbausende likhet. Det fant man også mellom kledet og en gullmynt fra år 695. Det finnes også en illustrasjon i det såkalte Pray-manuskriptet fra 1190, som viser Jesu begravelse på en måte som er forbøffende lik avtrykket i Torino-kledet. Denne eksempelrekken kan gjøres betydelig lengre.

Historievitenskapen kan altså konkludere med at det er fullt mulig å følge kledets historie helt tilbake til Jerusalem i det første århundre. Men saken er ikke avgjort med det. Hva kan ulike naturvitenskaper bidra med? Nå finnes det altså et konkret objekt som kan studeres med alle tilgjengelige metoder.

NATURVITENSKAPELIGE UNDERSØKELSER

I dette heftet kan jeg bare gi et lite riss av det som er kommet fram om kledet gjennom utallige vitenskapelige undersøkelser. De som er interessert i å vite mer, kan lese en av bøkene som presenteres i tekstboksen på neste side.

De viktigste funnene i forskningen er følgende:

- I 1973 ble kledet undersøkt av en sveitsisk pollenekspert. Han fant pollen etter 58 ulike planter, hvorav 33 bare vokser i Israel, på steppene i Tyrkia og i Istanbul-området. Dette passer svært godt til Edessa-kledets historie. Disse funnene bekreftes og bestyrkes av en jødisk pollenekspert i bøker fra 1999 og 2010.
- Samme år påviste en professor i tekstilteknologi at kledet var vevd i et fiskebeinsmønster som var vanlig i Midtøsten i det første århundre, og han fant rester av en bomullsart som bare dyrkes i Midtøsten.
- I 1976 oppdaget to amerikanske fysikere at avtrykket er tredimensjonalt, slik at det ikke kan ha blitt malt på kledet. De fant også avtrykk på øynene etter romerske mynter fra Pontius Pilatus tid, år 29-31 e.Kr. Dette stemmer med at det ikke var uvanlig på Jesu tid å legge mynter over den avdødes øyne når personen hadde lidd en voldsom død, siden det da ikke var mulig å lukke øynene på vanlig måte.

BØKER OG ARTIKKEL OM TORINO-KLEDET

Den som vil vite mer om forskningen på Torino-kledet, kan lese en eller flere av følgende bidrag:

- En kortfattet, men likevel svært informativ bok, er den vesle boka på 80 små sider som Jostein Andreassen og Oddvar Søvik gav ut i 2014: *Torino-kledet – der tro og vitenskap møtes*. Den har mange faktaopplysninger ledsaget av mange talende illustrasjoner og bilder.
- En mer utførlig framstilling ble utgitt av Jostein Andreassen i 2011 på Luther forlag: *Likkledet i Torino. Et tegn for vår tid*. Den er også lettfattelig skrevet, men går mer i dybden og har et omfattende noteapparat med vitenskapelige henvisninger. Den anbefales sterkt, og her finnes også en omtale av Jesu hodetørkle, se tekstboksen side 58.
- På et enda høyere nivå presenterer Atle Ottesen Søvik all den forskningen som er gjort på kledet i en vitenskapelig revyartikkel som ble publisert i Teologisk Tidsskrift nr 3/2013: ”*Likkledet i Torino. En kritisk vurdering*.” Denne artikkelen kan lastes ned fra et nettsted som han har være med på å opprette: www.torinokledet.no. Der blir artikkelen også supplert med fire ekskurs som har drøftinger som det ikke ble plass til i artikkelen. I begge disse bidragene slipper også skeptiske forskere til med sine argumenter. På dette nettstedet kan man også finne henvisninger til anerkjente internasjonale bøker og nettsteder.

- Den store innsatsen ble gjort i 1978 etter en utstilling av kledet som samlet ca. 3,5 millioner tilreisende. I god tid før dette ble det såkalte STURP-teamet etablert (The Shroud of Turin Research Project). Nå fikk de 120 timer på seg til å gjøre alle de prøver og analyser de ville, og de opprettet kontakt med 400 forskere fra 50 vitenskapsgrener som brukte tre år etterpå for å bearbeide resultatene. Rapporten deres kom i 1981 og ble en sensasjon. Prøvene pekte i retning av at kledet kunne komme fra Palestina for 2000 år siden. Hovedkonklusjonen deres var at de ikke kunne forklare hvordan det var blitt til. Avtrykket kunne verken ha blitt malt på kledet eller kunnet oppstå ved vanlig berøring. Derfor måtte de skrive: "Vi vet ikke hvordan bildet på Likkledet er blitt til. Det er et mysterium". De fant ikke noe som motsier fortellingen fra Bibelen om Jesu lidelse, død og oppstandelse. Teamet bestod av både ateister, agnostikere, jøder og kristne. Dermed skulle man tro at saken var avgjort, og at den enkleste forklaringen på avtrykket var at Jesu oppstandelse utløste et energiglimt som medførte dette ellers uforklarlige avtrykket.

C¹⁴ DATERINGEN AV LIKKLEDET

Den store skuffelsen kom i 1988, da det ble foretatt tre C¹⁴ dateringer av kledet. De ble i løpet av sommeren analysert i tre ulike laboratorier, og konklusjonen ble gjort kjent i oktober: Likkledet er en forfalskning som kan tidfestes til en gang mellom år 1260 og 1390. Da var det mange som mistet interessen for dette kledet, mens skeptiske forskere ble enda mer energiske i sine forsøk på å avsløre hvordan det kunne være mulig å skape en slik forfalskning. Det har de ikke lyktes med på en overbevisende måte til dags dato.

I etterkant er det imidlertid blitt stilt store spørsmål ved C¹⁴ undersøkelsen. Det er flere forhold ved måten det ble gjort på som er kritikkverdige. Den viktigste er at de bitene som skulle analyseres ble klippet fra en del av kledet som STURP- teamet hadde påvist hadde blitt reparert. Ultrafiolett fotografering viser at det har en annen farge enn hovedkledet. Det kan påvises at det er kunstferdig sydd inn for å erstatte et stykke som er blitt fjernet. Dermed har man ikke påvist dateringen av hovedkledet, men trolig av en reparasjonslapp. De brukte også en metode som var ny og uprøvd. Nå kom det også fram at STURP-temaet hadde stjålet seg til å ha C¹⁴ dateringer på egen hånd uten tillatelse: En av dem viste til 200-tallet, den andre til ca år 1000.

Situasjonen i dag er at alle viktige undersøkelser tyder på at kledet kan komme fra Palestinaområdet i det første århundre. Det er bare C¹⁴-testen som peker i en annen retning, men den er beheftet med store svakheter. Derfor er det nå et stort press mot Vatikanet om å få klippe bort en ny bit fra selve hovedkledet, slik at testen kan gjøres på nytt. Men selv om dateringen skulle vise til middelalderen nok en gang, gjenstår det et stort spørsmål: Hvordan er det mulig for et menneske for 700 år siden å produsere en forfalskning som ingen i dag kan etterligne, og som ingen i samtiden hadde noen som helst mulighet for å kunne tolke? Det ville i så fall vært den mest utspekulerte forfalskningen som verdenshistorien kan oppvise!

SUDARIET I OVIEDO

Johannes forteller at Peter så to ting da han kom inn i graven på påskedagen. Han så ”linklærne som lå der” (antakelig sunket sammen fordi Jesus hadde forsvunnet ut av det, ikke slik at det var blitt viklet av ham) og han så ”tørkleet som Jesus hadde hatt over hodet. Det lå ikke sammen med linklærne, men sammenrullet på et sted for seg selv” (Joh 20,6-7). Det var altså et tørkle som Jesus hadde hatt over hodet fra han ble tatt ned av korset og fram til han ble lagt inn i kledet. Det ble tatt av ham da han ble lagt i kledet, og lagt til side i et hjørne. Det er blitt påvist at det ikke var uvanlig å legge et lite klede rundt hodet på en korsfestet mann for å samle opp blodet før han ble gravlagt.

Vi kan følge historien til dette tørkleet på en reise fra Jerusalem gjennom Afrika og til Spania, like til Oviedo der det kom ca år 711. Der har det vært siden, og jevnlig blitt vist fram som Jesu hodetørkle, for tiden tre ganger i året. Den vitenskapelige undersøkelsen av tørkleet startet først i 1988, og man gjorde forbløffende funn: Kledet hadde pollenrester fra Jerusalem, Nord-Afrika, Toledo og Oviedo, altså fra de stedene som historiske kilder sier at det hadde vært. Det hadde blodavtrykk som passer godt til korsfestelsen av Jesus, til og med samme blodtype som Torinokledet. Når man sammenlignet fotografier av merkene i tørkleet med avtrykket på Torinokledet, fant man en forbløffende likhet både når det gjelder spor etter lungevæske, lengden på nesen, merker på halsen, skjegget og mye mer. Alle studier som har vært utført til dags dato på Sudariet, viser at det trolig dekket hodet på det samme korsfestede offeret som etterpå ble lagt inn i Torinokledet. Hvis det er tilfelle, har vi et sterkt bevis for at også Torinokledet må ha vært mye eldre enn 700-tallet, siden merkene på disse to tøyrestene har så påfallende stort sammenfall.

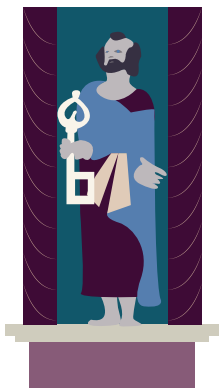
TORINOKLEDETS UTFORDRING

Mens vi venter på resultatet av en eventuell ny C¹⁴ datering, er den enkleste forklaringen på Torinoklede følgende: Dette ser virkelig ut til å være Jesu ekte likklede, og det har et avtrykk som trolig er blitt til gjennom den sterke energiutladningen som fant sted da han stod opp fra de døde. På en forunderlig måte har det blitt tatt vare på gjennom en spennende historie, til og med gjennom to branner. I dag kan det framstå som et "bevis" for en vitenskapelig tidsalder som har de redskapene som skal til for å forstå betydningen av det like ned til den minste detalj.

Vi har altså seks sterke "bevis" for at det er svært troverdig at Jesus stod opp fra de døde på påskedagen. Fem av "bevisene" står skrevet i Det nye testamente, og ett ligger oppbevart i Torino. De kan alle undersøkes med de vitenskapelige metodene vi rår over i dag. Kristne har ingen grunn til å skamme seg over at de tror på oppstandelsen som et faktum. Man kan tvert i mot tro det med stolthet, slik at det gir sterk inspirasjon til det livet man lever i hverdagen. Den siden ved saken skal jeg gå over til nå.

F: EN TRO SOM FORANDRER LIVET!

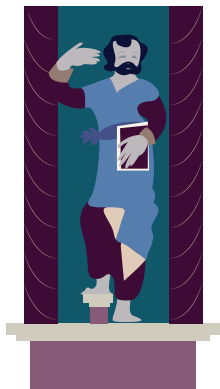
DISIPLENES LIV BLE FORVANDLET

Peter

Det er all grunn til å kalle den første kirken for en "oppstandelsesbevegelse". De første kristne var så sikre på at Jesus var stått opp fra døden, at det endret deres syn på livet helt fra grunnen av. Jesu disipler gjennomgikk en påfallende forandring. De første dagene etter Jesu død på korset, stengte de nemlig døren når de var samlet, fordi de var redde for hva de jødiske lederne kunne komme til å gjøre med dem (Joh 20,19).

Møtene med den levende Jesus forandret dem radikalt. De var sammen med ham i et tidsrom på 40 dager, slik at han både gav dem klare bevis for at han levde, og gav dem en grunnleggende opplæring i kristen tro ut fra det nye som var skjedd med hans død og oppstandelse (Apg 1,3). Det er grunn til å merke seg at når Lukas skriver om bevis, så bruker han ordet *tekmæria* som ble brukt om det "ugjendrivelige bevis". Da pinsedagen kom 50 dager etter påske, ble de fylt av Den Hellige Ånd, slik at de stod offentlig fram på en så uredd og modig måte at hele 3000 lot seg overbevise av budskapet og forvandlingen deres (Apg 2).

Paulus

Paulus opplevde en liknende forandring. Han var i utgangspunktet så overbevist om at de kristne var farlige vranglærere, at han deltok aktivt i forfølgelsen av dem. Men så opplevde han å møte den oppstandne Jesus utenfor Damaskus (Apg 9,1-9). Det tok ikke mange dagene før han frimodig begynte å forkynne at Jesus var både Messias og Guds sønn. Det gjorde han så overbevisende at jødene la helt konkrete planer for å drepe ham, slik at det var så vidt han kom seg unna (Apg 9,19-25). Etter en lang periode i ensomhet, antakelig til grundig ettertanke over hvordan Jesu død og oppstandelse endret teologien hans fra grunnen av (Gal 1,12-18), ble han den mest kjente misjonæren som trosset alle slags farer for å grunnlegge kirker både i Lilleasia og i Hellas.

Disse forvandlingene er i seg selv gode "bevis" på at Jesu liv ikke kan ha endt med den skammelige korsdøden. Det må ha skjedd noe mer, og det må ha vært noe som endret hele tenkemåten deres. Dersom det bare var Jesu venner som opplevde forvandlingen, kunne vi mistenke dem for å ha hatt hallusinasjoner ut fra sterke ønskedrømmer. Men Paulus var en innbitt motstander, så han kan ikke ha hatt noen ønskedrømmer om dette. Han ble overbevist *på tross av* det han trodde fullt og fast på. Hans omvendelse er et så sterkt vitnesbyrd, at vi godt kunne ha tatt det fram blant "bevisene" i kapittel D.

Disiplenes og Pauli forvandling er også en utfordring til kristne i dag. Vi kan også la troen på Jesu seier over døden forvandle det livet vi lever.

VI HAR VERDENS VIKTIGSTE BUDSKAP

Vi lever i en tid der vi blir opplært til å være skeptiske til autoriteter og til alle som sier at de har funnet løsningen på livets gåter. Vi har fått alle slags religioner tett innpå oss ved innvandring, og møter derfor flotte mennesker som har en annen tro enn oss. Da er det lett å tenke: Hvordan kan vi vite om vi har mer rett enn dem? Vi kan lese mange kloke og livsnære bøker av forfattere fra alle slags bakgrunner, også fra ateister. Det gir oss grunn til å spørre: Hvordan kan vi vite at det som står i Bibelen er mer verdifullt enn det som disse andre hevder? Kan noen hevde med krav på å bli trodd at de har forstått livet bedre enn andre livskloke mennesker? Finnes det noen kunnskap i denne verden som er så sikker at alle andre tanker må tilordnes den?

Dersom det er sant at Jesus stod opp fra de døde for siden aldri mer å dø, etter først å ha vært død i tre dager, har det skjedd noe i verden som ikke har skjedd verken før eller siden. Ingen andre store filosofer eller religionsstiftere har først ofret livet for det de trodde på, for deretter å overvinne dødens makt. Hvis dette har skjedd med Jesus, er det så enestående at det fortjener all oppmerksomhet fra alle mennesker som lever.

Fortellingen om Jesus *begynner* også på en påfallende måte. Det blir hevdet som troverdig sannhet at han ble født av en jomfru etter å ha blitt unngått ved Guds direkte inngripen. Denne påstanden kan også undersøkes ved historiske metoder, se litteraturtips bak. Selv om det høres fysisk umulig ut, er ikke det noe større under enn at han kunne stå opp fra døden. Kan vi

tro på det ene, kan vi like gjerne tro på det andre. Dermed sier de første kristne at Jesus ikke bare stod opp fra graven til evig liv etter døden, men også at han kom til jorden fra en tilværelse hos Gud fra evig tid. *Dermed er alt som Jesus sa og gjorde å betrakte som budskap og demonstrasjoner fra Guds himmel.* Jesus kom med en kunnskap om livet som har en autoritet ingen annen kunnskap kan måle seg med.

Dette poenget er klart understreket i Johannesevangeliet, det evangeliet som trolig er forfattet av en av Jesu næreste disipler. Han har delt fortellingen inn i to hoveddeler.

- Den første hoveddelen starter med å hevde at Jesus var hos Gud fra evighet (Joh 1,1-5), før han ble et menneske (1,14). Dermed har vi fått sikker kunnskap om Gud, understreker han: "Ingen har noen gang sett Gud, men den enbårne, som er Gud, og som er i Fars favn, han har vist oss hvem han er" (1,18).
- Den første hoveddelen slutter dermed denne oppfordringen fra Jesus, som det står at han roper ut: "Den som tror på meg, tror ikke på meg, men på ham som har sendt meg... For jeg har ikke talt ut fra meg selv, men Far som har sendt meg, har gitt meg befaling om hva jeg skal si og tale. Og jeg vet at hans befaling er evig liv. Det jeg sier, det sier jeg slik Far har sagt meg det" (12,44.49-50). Jesus kom altså med livsavgjørende ord fra Gud selv.
- Den andre hoveddelen innledes med følgende ord: "Jesus visste at Far hadde gitt alt i hans hånd, og at han var utgått fra Gud og gikk til Gud" (13,3)
- Før kapittel 21 ble skrevet som et tillegg, sluttet denne hoveddelen med å si at Johannes bare har foretatt et utvalg av de tegn Jesus gjorde, "for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn". (20,31)

Det kan ikke være noen tvil om hva Johannes mener: Jesus kom med et budskap fra Gud som er helt avgjørende for menneskelivet. Han kom med et budskap fra den Gud som har skapt oss og som derfor kjenner oss og livets vilkår til bunns.

Vi må regne med at disiplene gjennom hele Jesu jordeliv merket seg nøye hva Jesus sa og gjorde. Det var vanlig på den tiden at etterfølgerne til en kjent rabbi brukte tid på å lære utenat de viktigste læresetningene fra sin mester. Dette ble nok ekstra viktig for disiplene etter at Jesus var stått opp, for da forstod de virkelig at hans budskap var fra Gud selv. Vi kan derfor ha tiltro til at de tok godt vare på det han hadde sagt. Matteus og Johannes skrev det antakelig ned selv, Peters fortelling er videreført av Markus, mens Lukas sier at han har møtt mange øyenvitner, uten at vi vet akkurat hvem det var. Dermed reddet de Jesusordene fra å bli glemt, slik at vi den dag i dag kan lese dem, og tro at de er et budskap som kommer til oss direkte fra Gud selv.

Dersom Jesu liv hadde endt i en grav på skammelig vis, ville vi vel i dag tenkt at det var trist at en så god mann skulle lide en så grusom skjebne, men det var antakelig selvforskyldt når han hadde så store tanker om seg selv. Men siden han stod opp fra graven på den tredje dagen, kommer alt i et helt nytt lys.

Det er viktig å se at livskunnskapen i Det nye testamente ikke er en detaljert beskrivelse av alle forhold. Det er bare visse grunnsannheter som framheves, slik at de fleste valgene vi gjør i livet er overlatt til vårt eget, modne skjønn. Dermed er det ikke slik at kristne blindt må underkaste seg et system som styrer alt i livet. Det er heller slik at vi holder visse grunnforhold som

forpliktende sanne, slik at vi ut fra dem kan leve livet vårt i åpenhet overfor det vi for egen del finner ut er kloke livsvalg. Dermed beholder vi friheten til å møte livet med et åpent sinn, uten å overlates til et kaos av mange slags motstridende idealer.

VI HAR VERDENS BESTE HÅP

Mennesker har til alle tider undret seg over hva som skjer den dagen vi dør. Er alt slutt da, eller kommer det noe mer, i så fall hva? Det er ikke lett å tenke seg til noe sikkert svar på det, for vi har ikke møtt noen som beviselig har vært død lenge, som vi kjenner godt, og som er kommet tilbake fra

døden for å fortelle oss om det. De Nær døden-opplevelsene som vi presenterte i kapittel B er for usikre og ulike hverandre til at vi kan få sikker kunnskap fra dem. Derfor er vi henvist til en grunnleggende usikkerhet. Mange er redde for å dø, i alle fall frykter man de lidelsene som kan følge med døds kampen dersom den drar ut. Man har ikke noe å se fram til, ikke noe som gir dypere mening til det livet man lever.

De fleste jødene på Jesu tid hadde det bedre. De trodde at Gud en dag ville frelse folket sitt fra undertrykkelsen, samle dem fra alle verdens hjørner, og la Jerusalem bli verdens sentrum som ble styrt av Messias kongen i et verdensvidt fredsrike. De hadde noe å se fram til. Men det var ikke alle som klarte å tro at de som var døde, skulle stå opp igjen slik at de kunne få del i dette. Det gjaldt å være i live når det skjedde.

Da Jesus stod opp fra de døde, fikk mennesker del i pålitelig kunnskap om hva som skal skje etter døden. Det skjedde noe som ingen jøder tenkte seg muligheten av. En person kom tilbake til livet etter å ha vært død i flere dager. Han hadde altså vært på den andre siden av døden, slik at han visste hva som befant seg der. Han var dessuten Guds sønn som kjente til alle tilværelsens hemmeligheter. Dersom det er sant at Jesus stod opp, er det også sant at vi har pålitelig kunnskap om hva som skal skje etter døden. Det kristne håpet er mer enn usikre ønskedrømmer.

- Jesus selv sa det slik mens han levde: "Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø" (Joh 11,25-26).
- Paulus utdyper: "Nå er Kristus stått opp fra de døde, som førstegrøden av dem som er sovnet inn... Kristus er førstegrøden. Deretter, ved hans gjenkomst, følger de som hører Kristus til... Vi skal alle forvandles, brått, på et øyeblikk, ved det siste basunstøt. For basunen skal lyde, de døde skal stå opp i uforgjengelighet, og vi skal bli forvandlet... Da oppfylles det som står skrevet: Døden er oppslukt, seieren vunnet" (1 Kor 15, 20.23.51-52.54).
- Johannes fikk se dette i et uforglemmelig syn: " Og jeg så en ny himmel og en ny jord. For den første himmel og den første jord var borte, og havet fantes ikke mer. Og jeg så den hellige byen, det nye Jerusalem, stige ned fra himmelen, fra Gud, gjort i stand og pyntet som en brud for sin brudgom. Og jeg hørte fra tronen en høy røst som sa: «Se, Guds bolig er hos menneskene. Han skal bo hos dem, og de skal være hans folk, og Gud selv skal være hos dem. Han skal være deres Gud. Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte. For det som en gang var, er borte" (Åp 21, 1-4).

Jesu oppstandelse er altså en garanti for at dette kan bli vår framtid. Dermed har kristne fått del i verdens beste håp!

Det er naturlig at følgende spørsmål melder seg: Gjelder dette håpet alle mennesker uansett hvem de er? Johannes fikk se den frelste skaren i et syn som en stor og hvit flokk som var umulig å telle, og han fikk følgende svar på hvem de var: "Dette er de som kommer ut av den store trengsel, de har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod" (Åp 7,14). Dermed settes inngangkravet på en måte som vi ikke kunne tenke oss muligheten av. Det er ikke de som lever usedvanlig fromme og gode liv som skal belønnes. Det er alle de som tar i mot den renselsen som Jesu offerdød på korset kan gi dem.

Vi er nå framme ved en annen viktig følge av Jesu oppstandelse. Jesus hadde selv sagt at han skulle gi livet sitt på korset som en offerdød til menneskers frelse, som en løsepenge for syndens skyld. Han døde på korset mens han ropte ut: "Det er fullbrakt" (Joh 19,30). Hva mente han med det? Mente han at døden hans ville godkjennes av Gud som et fullgodt offer? Dersom han hadde forblitt i graven, ville det alltid kunne herske tvil om det. Han døde jo på den måten som de som er forbannet av Gud, døde på (se 5 Mos 21,22-23). Men da Gud vekket opp Jesus fra de døde, feide han all tvil bort. Oppstandelsen er dermed Guds godkjenning av Jesu verk, Guds kraftfulle "Ja!" til det Jesus hadde gjort. Dermed trenger vi ikke være i tvil: Det er mulig for oss å få tilgivelse for syndene allerede nå. Dermed gjelder det store håpet også alle oss som vet med oss selv at vi ikke klarer å leve perfekte liv etter Guds vilje. Det som kreves har ikke med moralsk prektighet å gjøre, men med det at vi blir med på det seirende laget i tro på Jesu seier og med den troskap vi makter.

VI HAR VERDENS VIKTIGSTE OPPGAVER

Johannes
- Kjærlighetens
apostel

For hundre år siden levde de fleste nordmenn livet sitt i lys av Guds store fortelling om verden. I vår tid, derimot, er troen på slike overgripende fortellinger brutt sammen. Hver enkelt av oss er henvist til å skape en mening i det vesle livet hver enkelt av oss lever, for det finnes ikke noen stor mening som vi er en del av. Mange har det svært godt i dette lille perspektivet. Man får utfolde sine evner og anlegg på den måten man selv vil, uten å la seg begrense av større hensyn. Men mange opplever en krise når de kommer midtveis i livet: Er dette alt livet har å by på? Mange opplever også at livet går i stykker på ulikt vis, og hva gjør man da, når man mislykkes med livsprosjektet?

Dersom Jesus stod opp fra graven, gjorde han det som en foregripelse av den store frelsestiden. Han viste oss at frelsen skulle deles i to etapper, noe som var en helt ny tanke i jødisk sammenheng. Den endelige seieren skal komme ved tidenes ende, når Jesus kommer igjen. Men den seieren er allerede sikret ved hans død og oppstandelse, derfor kan den delvis foregripes i kirkens liv.

Jeg har allerede skrevet at vi kan få del i *tilgivelsen*. I følge profetene skulle den skje i den siste frelsestiden, jfr Jer 31,34: "Alle skal kjenne meg, både små og store, sier Herren. For jeg vil tilgi skylden deres og ikke lenger huske synden" (Se også Jer 33,8). Nå har Jesus stått opp fra de døde, og noe av det første han gjorde etterpå var å tilgi disiplene sine at de svek ham. Dessuten gav han dem denne oppgaven: "Dersom dere tilgir noen syndene deres, da er de tilgitt" (Joh 20,23).

Det som framfor alt skal prege livet i det evige Guds rike, er at *kjærligheten* skal være fulltonende i alle dimensjoner. Den er også kristne kalt til å gi verden en forsmak av. Det budet som Johannes framfor alt holder fram som ideal, uttrykte Jesus med følgende ord: "Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler, at dere har kjærlighet til hverandre" (Joh 13,34). Når Paulus skal sette ord på hva som er viktigst for kristne, skriver han: "Her gjelder bare tro som er virksom i kjærlighet" (Gal 5,6). "Så la oss gjøre godt mot alle så lenge det er tid, og mest mot dem som er vår familie i troen" (Gal 6,10). Dermed har vi fått den viktige oppgaven å vise hverandre kjærlighet, på en måte som foregriper kjærligheten i Guds evige rike. Vi skal kjempe godhetens sak i verden, for det trenger alle mennesker at vi gjør. Dessuten skal kirkens indre liv på en spesiell måte være et tegn for alle andre på at den store kjærligheten finnes hos Gud.

Jakob

- Misjonæren

Jesus gav oss en stor oppgave i tillegg til å dele tilgivelse og kjærlighet med hverandre. Dersom mennesker skal kunne tro på hans seier, og delta på hans side i kampen mot ondskapen i verden, må de få høre budskapet, slik at de kommer til tro. Derfor var det siste han sa til disiplene etter oppstandelsen og før himmelfarten: "Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. *Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler*" (Matt 28,18). Jesus sikret seieren ved sin død og oppstandelse. Nå er det tid for å gjøre denne seieren kjent, slik at så mange som mulig kan få glede av den. Dermed kaller Den Oppstandne alle kristne til både misjon, evangelisering og indre trosopplæring.

Når vi ber den bønne som Jesus lærte oss, framsier vi setninger med dobbel bunn. Vi sier gang på gang: *"La ditt rike komme. La din vilje skje på jorden slik som i himmelen"*. Vi ber på den ene siden om at Guds frelsesrike må komme i sin fulle utfoldelse så snart som mulig. Vi ber samtidig om at det må komme på en foreløpig måte her og nå, slik at vi sammen med andre kristne søsken kan bli en del av bønnesvaret ved å leve etter Guds vilje.

Dette handler om at vi skal ta **dåpen** på fullt alvor. Paulus sier at da vi ble døpt, ble "dere begravet sammen med ham, og i den ble dere også reist opp med ham, ved troen på Guds kraft, han som reiste Kristus opp fra de døde" (Kol 2,12). Derfor skriver han et annet sted: "Har vi vokst sammen med Kristus i en død som er lik hans, skal vi være ett med ham i en oppstandelse som er lik hans". Dere skal "regne dere som døde for synden, men som levende for Gud i Kristus Jesus... Still dere selv og lemmene deres til tjeneste for Gud, som våpen for det som er rett. For dere var døde, men er blitt levende" (Rom 6,5.11.13). I dåpen ble vi på mysteriøst vis koplet sammen med Jesu egen oppstandelse. Derfor hører det med til dåpslivet å stille seg selv til disposisjon for et liv i samsvar med Guds vilje. Det er vår hovedoppgave i livet. Så er det opp til hver enkelt av oss i frihet og med ansvar å finne ut hva det konkret betyr i våre alminnelige dager sammen med andre.

VI HAR VERDENS BESTE HJELP

De som levde opp for 100 år siden, levde opp i en tid da folk så livet sitt i rammen av et felles prosjekt. Samholdet føltet mye sterkere enn nå, både innen samfunnet, innen lokalmiljøet, innen storfamilien og mellom alle døpte som tolket livet sitt i rammen av Guds store fortelling. I dag er det annerledes.

Hver og en av oss er ansvarlig for å gjøre det beste ut av våre egne liv. Vi gjør individuelle valg, for det er vi som skal leve ut våre ressurser. Det er fint så lenge livet går på skinner. På mange måter kan vi oppleve livet bedre i dag enn mange gjorde for 100 år siden. Men det er også lettere å kjenne på ensomheten og maktesløsheten når livet ikke lykkes.

De første kristne, derimot, var ikke individualister. Om dem står det: "Alle de troende var ett i hjerte og sinn, og ingen regnet det de eide som sitt eget; de hadde alt felles. Med stor kraft bar apostlene fram vitnesbyrdet om at Herren Jesus var stått opp, og stor nåde var over dem alle" (Apg 4,32-33). De erfarte i praksis det som den oppstandne Jesus lovet dem på himmelfartsdagen: "Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende" (Matt 28,20).

I kirkens teologi har vi alltid tenkt slik at da Jesus tok plass ved Guds høyre hånd etter oppstandelsen, fikk han del i Guds makt og hans evne til å være *allestedsnærværende*. I sin tid gav han disiplene følgende løfte: "Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dere" (Matt 18,20). Nå kan han oppfylle det løftet, slik som Paulus skriver: "Med denne veldige makt og styrke reiste han Kristus opp fra de døde og satte ham ved sin høyre hånd i himmelen. . . Alt la han under hans føtter; og ham, hodet over alle ting ga han til kirken, som er Kristi kropp, fylt av ham som fyller alt i alle" (Ef 1,20.22.23).

Den kristne er altså aldri alene i verden, og trenger aldri å fortvile over egen maktesløshet. Dette nærværet betegner Paulus slik: "Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg" (Gal 2,20). Denne nye epoken i Guds frelseshistorie ble innledet på pinsedagen, da disiplene fikk "Den hellige ånds gave" (Apg 2,38). Det innebærer at veien til Guds kraftkilde i oss aldri er lang, for vi har den inne i oss på en måte som vi ikke kan fatte. Vi trenger denne kraftkilden, for vi står i en krevende kamp mot krefter som vil rykke oss ut av både troen og kjærligheten. Djvelen bruker både verden og våre egne lyster til å rive oss ut av Guds hånd. Om den kampen har jeg skrevet i et annet hefte til bruk i fastetiden: *Den krevende kampen*.

Midt i kampen kan vi *be til en levende Jesus* med stor frimodighet. Han har vært menneske som oss, han vet hvordan livet kan være, og han har vist at han elsker hvert eneste menneske svært høyt. Vi kan be bønner om at han må gi oss de kreftene vi trenger for å møte de utfordringene vi har og de motgangene vi utsettes for. Vi kan også be ham være nær hos alle vi kjenner og bryr oss om. Selv om bønnene er stille tanker i hodet, skal de ikke langt av sted, for den levende Jesus er inne i oss ved sin Ånd.

Vi kan møte Jesus på en mysteriøs måte i **nattverden**. Paulus skriver: "Velsignelsens beger som vi velsigner, gir det ikke del i Kristi blod? Brødet som vi bryter, gir det ikke del i Kristi kropp?" (1 Kor 10,16). På grunn av at Jesus lever, kan han være usynlig til stede slik at den som deltar i nattverden, får fellesskap med ham på en ekstra nær måte. Dermed utsettes vi for gudskrefter som er i stand til å forvandle oss. Vi ser det ikke, vi forstår det ikke, men vi får tro at det faktisk skjer.

LIVET VÅRT KAN OGSÅ FORVANDLES

Den første kirken var en "oppstandelsesbevegelse", fordi de kristne var så overbevist om at Jesus hadde stått opp fra de døde, at denne troen ble helt avgjørende for måten de levde på. Slik kan det fortsatt være, dersom det går opp for oss hvor mye oppstandelsen fremdeles betyr. Troen på den gjør oss trygge på at (1) Jesus kom med verdens viktigste budskap med et (2) utrolig flott håp. Dermed får vi (3) den viktige oppgaven å gi hverandre forsmaker av dette håpet, og vi kan (4) be om den kraften vi trenger for å utføre den. Vi kan se fram mot en storartet seier, og vite at den allerede er sikret gjennom Jesu gjerning på langfredag og påskemorgen.

TILLEGG: TIL VIDERE LESNING

FEM HEFTER TIL KIRKEÅRET

Dette heftet er det fjerde av fem hefter som kan gi hjelp til ettertanke i kirkeåret. Alle heftene kan lastes ned fra internett:

<http://kamorland.morland.no>: De har følgende titler og innhold:

1) *Lønnetreet. Å vokse inn i Bibelen gjennom kirkeåret.* Her gis det en oversikt over hele kirkeåret med små avsnitt som gir hjelp til å forstå hovedtekstene søndag for søndag.

2) *Den sannferdige sangen. Til ettertanke i advents- og juletiden.* Her gis en framstilling av hovedtemaene i advents og juletiden ut fra teksten i 27 salmer i den nye salmeboka.

3) *Den krevende kampen. Til ettertanke i fastetiden.* Her presenteres alle tekstene i Det nye testamente som handler om kampen mot Djevelen og om den siste dommen, og de viktigste lærdommene vi kan trekke ut fra dem.

4) *Den sikrede seieren. Til ettertanke i påsketiden.* Her presenteres fire ulike typer "bevis" på troverdigheten av Jesu oppstandelse, og det betones hvor viktig denne troen er for kristent liv.

5) *Fem flomlys. Å vokse inn i kirkens liv og oppdrag.* Dette heftet passer til ettertanke i treenighetstiden, som er kirkehalvåret, for det belyser hva kirken er til for i denne verden ut fra de fem talene som Jesus holdt i følge Matteusevangeliet.

UTVALGTE BIDRAG TIL DE FIRE "BEVISENE"

Den som er interessert i å lese mer om noen av de temaene som er tatt opp i heftet, anbefales å skaffe seg følgende:

TIL B: NÆR DØDEN-OPPLEVELSER

Todd Burpo/ Lynn Vincent: *Himmelen er på or'ntli. En liten gutts forbløffende fortelling om sitt besøk i himmelen.* Hermon 2011
jfr også www.heavenisforreal.net

Don Piper: *90 minutter i himmelen.* Hermon forlag i 2005.
jfr også www.90minutesinheaven.com.

Se www.iands.org for Nær døden-opplevelser generelt.

I boka til Habermas og Licona (se under til D) drøftes i kap 8 mange svakheter ved å la seg begrense av et naturalistisk verdensbilde uten plass for Guds inngripen. Det avsluttes med å henvise til utfordringen fra Nær døden-opplevelser.

TIL C: PARANORMALE OPPLEVELSER

Jens-Petter Jørgensen: "Opplevde mirakel da hun minst ventet det". *Vårt Land* 9. januar 1998.

Jan-Olav Henriksen og Kathrin Pabst: *Uventet og ubedt. Paranormale erfaringer i møte med tradisjonell tro.* Universitetsforlaget, Oslo 2013

Se www.ehe.org for paranormale opplevelser generelt.

TIL D: BIBELFORTELLINGENE

N.T. Wright: *The Resurrection of the Son of God*. Vol 3 i serien: *Christian Origin and the Question of God*. Fortress Press, Minneapolis 2003.

Michael Green: *Dagen da døden døde Credo*, Oslo 1982 var ei fin bok på 90 sider som nå er utsolgt, men kan lånes via Bib.sys.

Som erstatte kommer snart:

Stefan Gustavsson: *Skeptikerens guide til Jesus, bind II: Jesu identitet og oppstandelse*. Luther/Damaris 2015

Ernst Baasland: *Ordet fanger Bibelen og vår tid*. Universitetsforlaget, Oslo 1991.

(Her finner vi 100 sider om moderne bibelforskning og troverdigheten av Bibelen, blant annet med jomfrufødselen og oppstandelsen som eksempler. Boka kan leses gratis på norske IP-adresser via Bibsys.no, søketjenesten *Oria*.)

På engelsk har vi fine bøker som kan kjøpes som E-bøker, for eksempel to som enkelt kan lastes ned via Amazon:

William Lane Craig: *did Jesus rise from the dead?* Impact 360 Institute, Pine Mountain 2014.

(En kortfattet gjennomgang på 80 sider. Her argumenteres først for troverdigheten av de historiske grunnfakta, dernest settes det opp seks kriterier som alle historiske teorier bør vurderes i lys av, før de ulike forklaringer på fortellingene om oppstandelsen vurderes i lys av dem.)

Gary R. Habermas and Michael R. Licona: *The Case for the Resurrection of Jesus*. Kregel Publications. Grand Rapids 2004. (En pedagogisk gjennomgang på 250 sider med et tilsvarende opplegg. Mye grundigere om flere teorier og med vekt på å gi pedagogisk hjelp for kristne til å kunne gjengi argumentasjonen selv. Oversiktlige tabeller, resymeer og omfattende noteapparat. Den som vil bruke boka som arbeidsbok, bør skaffe seg papirutgaven, som både gjør det lettere å følge med i de grundige diskusjonene i noteapparatet, og trene seg i praksis ved hjelp av en medfølgende CD-rom diskett)

Til bibelmanuskriptenes historie, se Hans Johan Sagrusten: *Det store puslespillet. Jakten på de tidligste manuskriptene i Bibelen*. Verbum, Oslo 2014. (En pedagogisk spennende og lettfattelig bok til å bli klok av. Mer oppfølgerstoff med videoer og gruppeoppgaver finnes på www.bibel.no/undervisning.)

TIL E: TORINOKLEDET

Jostein Andreassen og Oddvar Søvik: *Torino-kledet – der tro og vitenskap møtes*. Forlaget Kristiansen Sam, Kristiansand 2014. Kortversjonen på ca 80 små sider.

Jostein Andreassen: *Likkledet i Torino. Et tegn for vår tid*. Luther Oslo 2011. Svært lesverdig framstilling på ca 180 sider, inklusiv et kapittel om Sudariet i Oviedo

Atle Ottesen Søvik: "Likkledet i Torino. En kritisk vurdering". Ss 266-94 i *Teologisk Tidsskrift* nr 3/2013. Denne artikkelen er på vitenskapelig nivå og kan lastes ned fra et nettstedet www.torinokledet.no. Her finner man også 4 ekskurs som utfyller artikkelen og tips om de beste bøkene og internettlenkene ellers.

TIL F: TRO SOM FORANDRER LIVET

For diskusjon om jomfrufødselen, se boka til Ernst Baasland som det ble henvist til under kapittel D.

BILDERETTIGHETER

Copyright på bildene s49 og 51:
1978 Barrie M. Schwartz Collection, STERA, Inc.
Brukt med tillatelse

I tiden mellom første påskedag og første pinsedag, har kirken mange sterke tekster om hva det betyr for oss at Jesus har stått opp fra de døde. Den første kristne kirken var en ”oppstandelsesbevegelse” fordi de trodde så sterkt at Jesus hadde overvunnet døden, at det preget både tro og liv.

Dette heftet vil hjelpe moderne kristne til å kunne bli like trygge på at Jesus virkelig stod opp fra graven. Det presenterer fire ulike ”bevis” i tur og orden. Først drøftes Nær døden-opplevelser og et eksempel på andre Paranormale erfaringer, før hovedvekten legges på å drøfte Bibelfortellingene og Torinokledet i vitenskapens lys.

Heftet avsluttes med å betone hvilken grunnleggende betydning Jesu oppstandelse har for kristen tanke og praksis. Siden Kjell Arne Morland er prest i Melhus, begynner det med en vandring i hovedkirken der for å se etter spor av oppstandelsestro, og det bruker figurer fra altertavla der til å illustrere hovedavsnittenes innhold.